

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
зкладами освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЛЮДИНИ В МИСТЕЦТВІ. РОЗВИТОК
УЯВЛЕНЬ ПРО ПОРТРЕТНИЙ ТА АВТОПОРТРЕТНИЙ ЖАНР
В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

ПОЧАЙ ГРЕТА ТІБОРІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 103-Вн від 23.11.2022 року

Науковий керівник:

Кулін Агнеш Золтанівна,

ст. викладач

Завідувач кафедру:

Біда Олена Анатоліївна,

доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2023

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
зкладами освіти

Кваліфікаційна робота
ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЛЮДИНИ В МИСТЕЦТВІ. РОЗВИТОК
УЯВЛЕНЬ ПРО ПОРТРЕТНИЙ ТА АВТОПОРТРЕТНИЙ ЖАНР
В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Почай Грета Тіборівна

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Науковий керівник: **Кулін Агнеш Золтанівна**

ст. викладач

Рецензент: **Тягур Василь Михайлович**

канд. педагогічних наук

Берегове

2023

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatás- és Intézményvezetés
Tanszék

AZ EMBERÁBRÁZOLÁS LEHETŐSÉGEI A MŰVÉSZETEKBEN.
A PORTRÉ ÉS ÖNARCKÉP MŰFAJÁNAK ELMÉLETI ÉS
GYAKORLATI FELDOLGOZÁSA ELEMENY OSZTÁLYOSOK
SZÁMÁRA
Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Pocsai Gréta
IV. évfolyamos hallgató
Képzési program: 013 Tanító

Témavezető: Kulin Ágnes
adjunktus
Recenzens: Tyahur László
docens a pedagógiai tudományok kandidátusa

ЗМІСТ

Вступ	6
I. Зображення людини в процесі зміни мистецтва.....	8
1.1. Зображення людини у стародавніх культурах	10
1.2. Зображення людини у новій та модерні культури	14
II. Місце портретного жанру в історії мистецтва	19
III. Поява автопортрету як жанру у мистецтві.....	26
IV. Практична діяльність з портретів людських постатей, та автопортретної тематики	33
IV.1. Заняття за жанрами портрета та автопортрету для початкових класів, третього та четвертого класів	36
Висновок.....	55
Резюме.....	57
Використана література.....	58
Додаток	60
Список фотографічного зображення	60
Ілюстрації до планів уроків	64
Дозвіл на проведення уроку	70

Tartalomjegyzék

Bevezetés	6
I. Emberábrázolás változásai a művészettörténelem során.....	8
1.1 .Az ókori kultúrák emberábrázolása	10
1.2 Az Újkor és Modern kor korstílusaira jellemző emberábrázolás	14
II. A portré műfajának helye a művészettörténelemben	19
III. Az önarckép, mint művészeti műfaj megjelenése a művészettörténelemben	26
IV. Gyakorlati tevékenységek a portré emberalak ábrázolás és önarckép témákra.	33
IV.1. A Portré és Önarckép műfajaira építő foglalkozások elemi iskolások számára, harmadik és negyedik osztályban.....	36
Összegzés	55
Ukrán nyelvű rezümé	56
Felhasznált irodalom.....	58
Képjegyzék-Ábra jegyzék	58
Az óravázlatokhoz használt szemléltetőik	63
Befogadó nyilatkozat	68

Bevezetés

„Minden gyermek művész. A probléma az, hogy
hogyan maradjon meg művésznek, ha felnőtt.”

Pablo Picasso

Az egyik legelső mondóka, amit megtanulunk az óvodában rögtön rajzolásra ösztönöz. Hiszen miközben a Pont pont vesszőcsek... ritmusos versikét mondjuk, rögtön egy stilizált emberei alakot hozunk létre, a Török Basát, akár papírra ceruzával, vagy az újjunkkal a levegőbe rajzolva. Ez a játékos versike is jól bemutatja, hogy milyen egyszerű az emberábrázolás, gyerekkorunkban nem félünk tőle, de ahogy egyre idősebbek leszünk megneőnek magunkkal szemben az elvárásaink, és már nem engedjük meg magunknak a pont pont vesszőcske arcot, mert azt túl gyerekesnek tartjuk. Magunktól vonjuk meg az alkotás örömét.

A művészet történetében már az őskortól kezdve fontos szerepet foglalt el az ember életében, és a barélangok falain is a pont-pont vesszőcske figurák. Ezeknek a segítségével ismerhetjük meg elődjeink szokásait, és hogy milyen fontos volt számukra a vadászat. Az, hogy mit ábrázolunk, és hogyan mutatjuk be egy kor emberét, az nemcsak a jelennek, hanem az utókorának is szól. Ezt a jelenséget, az emberábrázolás formai változásait vizsgálom a kutatói munkám során a meghatározó korstílusok emberábrázolásait bemutatva.

Picasso és kortársai a modern absztrakt művészetben, erre utalnak, amikor a gyermekek szabad alkotói tevékenységére és egyedi, stilizált, kreatívképi világára hívják fel a figyelmet, akár ebben az idézetben olvasva, vagy a saját alkotásaikban megjelenítve ezt a szabad művészi hozzáállást.

Az emberi alak ábrázolása, a portré és az önarckép, mint művészeti forma, mindig is fontos szerepet játszott a kultúrában és a közösségekben. Ábrázolása minden kor művészetében változik, minden művész a korszellemnek és a saját kultúrájának, stílusának megfelelően másképp láttatja és ábrázolja az emberi testet.

Az emberi alak megörökítése nemcsak esztétikai értékeket hordoz, hanem lehetőséget teremt az egyéni kifejezésre, az identitás megtalálására és a kommunikációra. A vizuális kifejezés ereje kiemelkedően fontos az alsós osztályokban, ahol a gyerekek a világot felfedezve és a saját helyüket keresve fejlődnek.

A szakdolgozatom során magán az emberábrázolás változásainak folyamatát vizsgálom. Bemutatom az emberábrázolás evolúciós folyamatát az őskortól egészen a

modern korig. A továbbiakban a „Művészet” és „Vizuális kultúra”, tantárgyak magyar és ukrán oktatási rendszer által elkészített tanmeneteiben keresem fel az emberábrázolással foglalkozó tevékenységeket.

I. Emberábrázolás változásai a művészettörténelem során

Az emberi alakok hű reprodukciója mindig is fontos helyet foglalt el a művészetben. Minden korszakban létezik, bár mindenhol kissé eltérő módon, hiszen az emberi test megjelenítéséhez mindig más jelentést rendeltek.

Az emberi test ábrázolása nem csak a művészek számára volt igen fontos, de az orvostudomány fejlődésében is nagyon sokat segített, mivel gyakran készítettek olyan rajzokat, amelyek az emberi csontváz szerkezetét, a test izomzatát és arányait, továbbá egyéb anatómiai részeit ábrázolta. Leonardo da Vinci például több ezer oldalnyi feljegyzést és rajzot készített az emberi testről élete során azzal a céllal, hogy megvizsgálja a test felépítését és működését az emberi teljesítmény szempontjából.

Az őskor művészete

Az őskori művészet eredetéről és eltűnéséről nem tudunk semmit, jelentőségét és rendeltetését csak sejthetjük. Egyesek szerint pusztán mágia és varázslás, vagy a teremtés öröme nyilvánult meg benne.

Az őskor emberét nem a látvány minél hübb visszaadása izgatta. Egyfajta varázslat részeként, a vadászat és a mindennapi élethez köthető egyéb tevékenységek, történések befolyásolása érdekében születtek a barlangrajzok. A barlangrajzokon a természeti, az ember alakította környezet, és maga az ember is csak a legminimálisabb, jelzesszerű módon kerülnek megjelenítésre.(Wechter,).

Az őskorban élő ember, akinek legfőbb elfoglaltsága a gyűjtögetés, a halászat, és a vadászat volt azért alkotott szobrokat, rajzolt, vagy festett, hogy a mágiát felhasználva a maga javára alakítsa a természet jelenségeit. A 15 000-10 000 évvel ezelőtti korszakból szép számban maradtak fenn agyagból, puhább kőből, mamutagyarból készült szobrok, domborműves, vésett táblák, barlangrajzok, és festmények is.

Érdekesség, hogy amíg az állatok formájának megalkotásánál a tökéletességre, és az élethűségre fókuszáltak, addig az ember test ábrázolásánál az egyszerűségre és a letisztultságot, helyezték előtérbe. Az emberábrázolások jellemzően nélkülözik az egyéni vonásokat, csak egyszerű vonalvezetést alkalmaznak.

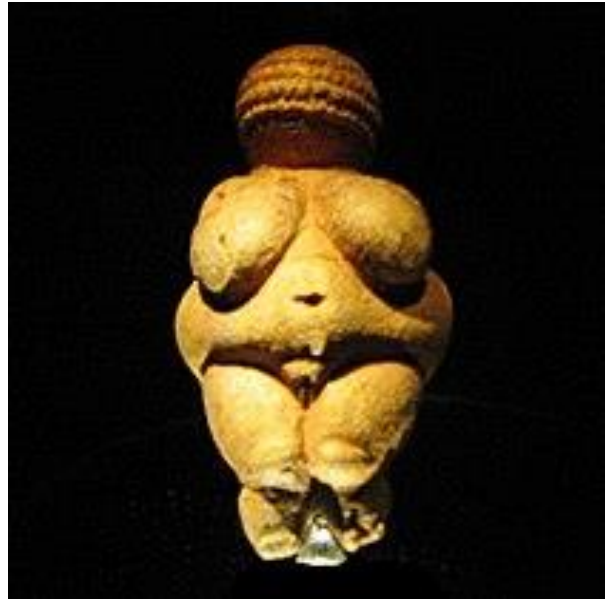
Willendorfi Vénusz

Az őskor egyik legismertebb szobrászati kincse a Willendorfi Vénusz (1. ábra), amely egy 11,1 cm-es, női alakot formázó apró szobor. Szombathy József régész 1908-ban bukkant rá, az alsó-ausztriai Willendorf in der Wachau közelében. A szobrot szemcsés

mészkből faragták, ami érdekes, mert ez az alapanyag egyáltalán nem található a lelőhely környékén, csak a nagy távolságra lévő csehországi Brnóhoz közeli mészkőhegységeiben található meg, vagyis több, mint száz kilométerre lelőhelyétől. (Dömötörfi, 2008)

A szakemberek szerint a szobrot eredetileg egy vörös színű ásványi eredetű festék borította, amelynek a neve okker. Sajnálatos módon ezt a festék réteget a megtalálást követő renoválási munkák során teljesen eltávolították.

1. ábra Willendorfi Vénusz, 24000-22000 éves, mészkő faragás

A szobor korát 24 000–22 000 évre becsülik, viszont nagyon keveset tudunk az eredetéről, készítésének módszereiről, vagy az eredeti kulturális jelentőségéről is.

A szobor érdekessége, hogy a művész, aki készítette, nem realiztikusan ábrázolta a női alakot, hanem egy idealizált változatot készített el. Ez azért is nagyon szembetűnő, mivel a szobron a szeméremajkak, a mellek és a kerek has gyorsan megragadja a figyelmünket, mivel igen szembetűnőek, ami a termékenységgel való szoros kapcsolatra utal. Ezen kívül a figura kis kezei keresztben vannak a mellkasán, de nincsenek határozott vonásai, feje körül fonat vagy valamilyen fejfedő van, szóval leginkább a termékenységhez szükséges testrészeket próbálták minnél hüebben ábrázolni.

Néhány modernkori elemzés kifogásolta a figura elnevezését, amely önkéntelenül a kövérkés alaknak a Vénusz klasszikus fogalmával való összehasonlítását jelentette. Ellenben egyéb nézőpontok szerint ennek a kisfigurának az ironikus neve nagyon is megfelel az ember akkori nőfelfogásának. De vannak olyan vélemények is, amely szerint ezzel a szoborral az európai kőkorszaki istennőként azonosítják. Más nézetek szerint a figura a magas társadalmi státuszt jelképezi a vadászó-gyűjtögető közösségekben, pontosabban egy közösség vezetőjének lehetett a szimbóluma. (Múlt kor, 2014)

Az apró nőalaknak nagy valószínűséggel kultikus vagy vallási szerepei voltak. Ilyen figurák jellemzően lakóhelyeknél kerültek elő, mivel a figurát egykor fedő vörösnfestéket leginkább temetéseknél használták fel, de valószínűleg nemcsak halottaik mellé temették a nomád vadászok, hanem magukkal is vitték vándorlásaik során.

A figurán látható lábak kialakítására sem fektettek nagyobb hangsúlyt, ezért azok kialakítása nem teszi lehetővé, hogy megálljon (bár az alja törött, így annak eredeti jellege nem rekonstruálható biztosan). Ebből az okból kifolyólag sokkal valószínűbb, hogy a szobrot inkább csak kézben tartották, nem pedig távolról figyelték. Néhány archeológus szerint a figura az anya-istenség helyett sokkal inkább szerencsehozó kabalának tartja. (Múlt kor, 2014)

1.1 .Az ókori kultúrák emberábrázolása

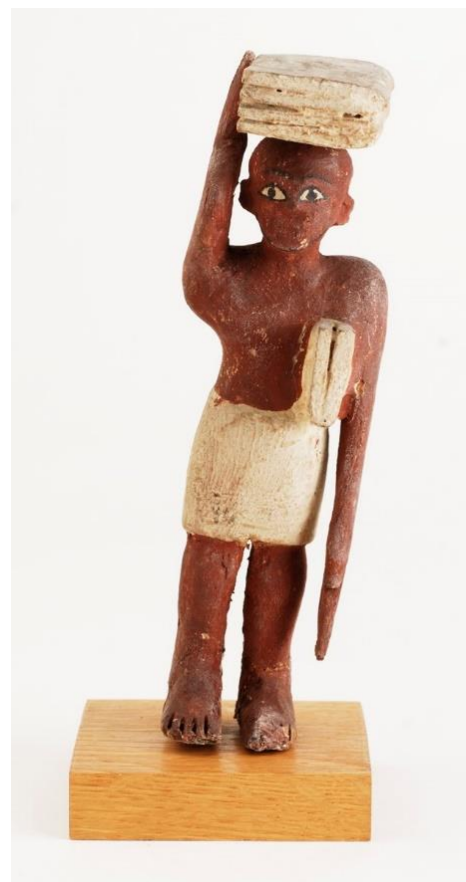
Egyiptomi szolgaszobrok

Az ókorban élő egyiptomi emberek abban hittek, hogy a halál után egy újabb életet fognak elkezdni a túlvilgon. Hitük szerint nem csak a testnek, hanem a lélkenek is szüksége van táplálékra még a túlvilgon is. Ebből az okból kifolyólag, amikor egyiptomi sírokat tártak fel a régészek különböző ételeket, italokat ábrázoló szobrokat is találtak a sírokban. Viszont az egyiptomi emberek felsőbb rétege szeretett jó módon élni ezért úgy gondolták, hogy egy pár szelet kenyér, vagy egy üveg bor nem tart örökké, így nem csak ételt, de különféle szolgákat ábrázoló szobrokat is elkezdtek készíteni, akik már bármikor kitudták szolgálni gazdáikat.

Így terjedtek el az ókori egyiptomban a szolgálókat ábrázoló szobrok készítése, akik feladata az volt, hogy a tehetősebb sírtulajdonosokat elkísérjék a túlvilágra.

Az első dinasztia vége felé jelent meg ez az új szobortípus. A különböző munkát végző férfiak és nők figurái elsőként III. Meteszanh kitályné gizei

sziklasírjának feltárásánál kerültek elő. Ez a szokás viszont csak sokkal később, a következő században honosodott meg. A mészkőből faragott, festett, mintázott 20-45 cm magas szobrocskákat a sírkamrában helyezték el, ahol azelőtt csak az elhunyt személyes tárgyai álltak. Ennek a szokásnak a célja az volt, hogy a sír tulajdonosának életében szolgáló személyzete, varázslatok, és mágia által, a túlvilágon is a halott rendelkezésére álljon.

2. ábra Egyiptomi szolgaszobrok, festett fa

Valójában ez arra kellett, hogy a sírkamra ura a túlvilági életét a megszokott feltételek között folytathassa. (Kákosy, Varga, 1970)

Az ókori egyiptomiak által készített szolga szobrok (2. ábra) különböző célt szolgáltak, és az ábrázolt képeket a szobrok helye - például templomok vagy sírok -, valamint konkrét küldetésük határozta meg. Anyagukat tekintve a kő mellett még fából és rézből is készültek. Az ebben a korszakban készült királyi, vagy magánszobrokon – bizonyos archaikus vonásoktól eltekintve, mint amilyen a nyak bizonytalan megformázása – már jól megfigyelhetők azok a jegyek, amelyek a későbbiekben is jellemzik az egyiptomi szobrászatot. Ilyen vonás az, hogy míg a szobrok egyes részletei aprólékos módon, naturalisztikusan kidolgozottak, addig más részei jelzesszerűen, csak elnagyoltan szerepelnek a szobrokon. (Bács, 2017)

Az ilyen fajta szolgáliszobrok között megtalálunk akár kenyérsütőt, mészáros, fazekast, sőt az arisztokratát szórakoztató hárfás alakokat is, amelyek kiváló megfigyeléseket mutatnak a megmintázásban. De természetesen a kidolgozás színvonala - néhány kivételes esettől eltekintve - nem éri el a nagyplasztikáét, de a gyengébb megformálásért kárpótolást nyújt az alakokból áradó népies báj, vagy a megdöbbentő tragikum visszaadása. A szobrocska alkotója kevés vonással is kitűnően jellemezte a munka fölé hajló test sajátosságait. Ha a munkát végző férfrakat és nőket cselekmény közben ábrázolták is, valódi mozgásta utánczó gesztus nem tűnik fel az ábrázolásokon. (Kákosy, 1998)

Kurosz és Kóré szobrok

Az ókor másik művészetileg virágzó országa görögország volt, ahol a képzőművészetek közül jelenkorban a legismertebb a szobrászat, mivel a festmények többsége elpusztult az idők során.

A görög szobrászatban a két legismertebb szobortípust kurosz, azaz a ruhátlan ifjú férfi, és a koré a fiatal lány. Mindkét szobor típus az egyiptomiaktól ered. Később ezt a két görög szobor típust sok szobrász nemzedék tökéletesítette tovább őket.

3. ábra Kurosz szobor, márvány

4. ábra Kóré szobor, márvány

A kurosz (3. ábra) egy fejlett izomzatú fiatal férfi szobra, amelynek egyes testrészei között tér található. Az i. e. 7. században született meg ez a szobortípus, amelynek kultikus célja még a mai napig sem tisztázott. Egyes feltételezések szerint ezeket a szobrokat atlétákról mintázták, akik majd a versenyek előtt egyfajta áldozatként ajánlották fel az isteneknek a győzelem reményében. Viszont ezzel szemben ezek a szobrok nemcsak atlétikai ábrázolásúak. A kuroszban az ember minden vonása tükröződik. Különlegességük, hogy a kurosz szobrok arca sugárzik a felhőtlen örömtől, fiatal teste egészséges, mozdulatai erőt és energiát fejeznek ki. Nem sorolhatjuk az atléta-ábrázolások közé sem, de nem is istenek szobrai. (Barát, 1940)

A kurosz szobrok megjelenésével párhuzamosan alakult ki a koré (4. ábra) szobrok is. Ennek legszebb és legismertebb példáit az ióni iskola alkotásainál találjuk. Ezek közül is a legjelentősebbek Delphoiból származó áldozati szobrok voltak. A korékat legtöbbször csak ünnepek résztvevőiként ábrázolták. Ezek a szobrok legtöbbször ajándékot hordoznak és mosolyognak. A koré szobrok szép, színes khitont (tradicionális görög ruhát) viselnek. Hajuk legtöbbször hosszú fonatokban hullnak vállukra, így egybeolvadnak a színes ruha redőivel és a köpeny szegélyével. De vannak olyan szobrok is, amelyek sima vászonruhát viselnek, amiket csupán a vállukra hulló két hajfonat díszít. Leghíresebb ehhez hasonló szobor Antenór koréja, redőzött köpenyében és göndör hajával, így egy nagyon ünnepélyes, és idilli megjelenést nyújt. (Barát, 1940)

Ebből a görög szobrászati irányból alakult ki a ruhás emberalak is, amely nagyon hosszú időn át foglalkoztatta a görög szobrászokat. A ruha a mozgás a testen egyre kifejezőbb lett, ezzel nagyobb hangsúlyt adott az egyes testrészeknek, így ritmussal töltötte meg magát a szobrot is.

Az Akropoliszon talált Moszkoforosz kuroszt szobor (Borjúvivő) (5. ábra) szintén egy összetett alkotás. Az alkotáson borjú szépen ívesen öleli körbe a gazdája fejét, lábait pedig a gazda felemelt kéze fogja. A kezek és lábak átlósan futnak össze a mellkas közepén, s ez alkotja az egész kompozíció középpontja is. Az ember mosolya elégedettséget, nyugalmat, mintha egy idillikus életet szeretne kifejezni. (Pogány, 1965)

Az ókor művészete

Az ókori művészetek közül a legkiemelkedőbb, és legismertebb Görögország művészete, amely később az egész támasza és alapja is európai civilizáció. Különleges, és változatos téma az ókori Görögország szobra. Az

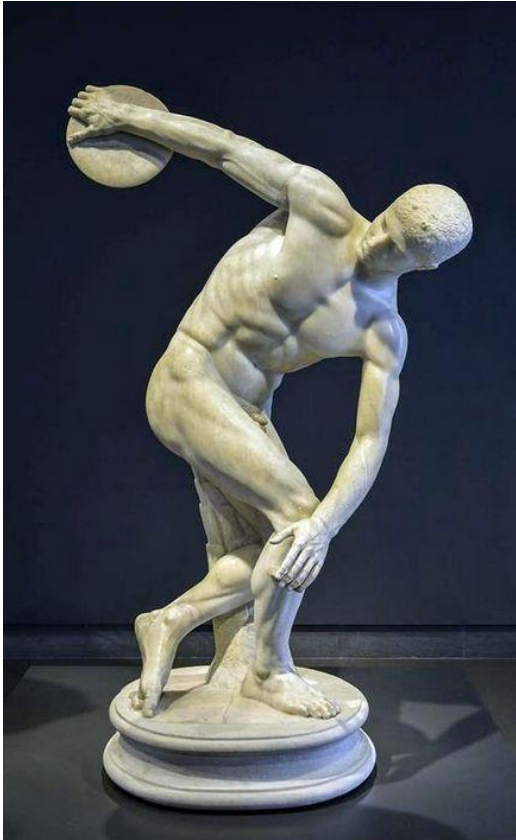
antik szobrászat ad alapot, amely nélkül nem léteznének a reneszánsz ragyogó remekei sem. Az antik görög szobrászat fejlődéstörténetében három nagy szakasz különíthető el: archaikus, klasszikus és hellenisztikus. Mindegyikben egyformán van valami fontos és különleges.

Mivel az ókori görögök az embert tekintették minden dolog mércéjének, a szobrászatot tartották a legfontosabb művészeti ágának. A művészet minden ágában jeleskedtek, és folyamatosan olyan kiváló minőségű alkotásokat hoztak létre, amelyek gyakran felülmúlták koruk más civilizációit. Nem tartják úgy, hogy egyes művészek vagy művészeti ág nagyobb vagy kisebb küldetése voltak elhívva, mint a másik, mindet egyformán becsülik és tisztelik. De a legtöbb szobor maradt fent, és sok szobor hatására szokássá vált a görög művészetben a szobrászat megértése és a művészi tökéletesség megvalósításának tekinteni. (Kovács N)

Az ókori görög szobrászat emlékei közül kevés eredeti emlék, és alkotás maradt ránk, de mivel az azt követő római kultúra egyfajta példaként tekintett a görög művészeti stílusra, ezért nagyon sok másolat maradt ránk, amiből ki lehet szűrni, hogy milyenek is voltak az antik görög művészet egyes ágai.

5. ábra Moszkoforosz (Borjúvivő) szobor, márvány, Kr.e. 570

6. ábra Mürón Diszkoszvető, márvány, Kr.e. 5. század

A szobrászat központi eleme az ember volt, ezért a legfőbb céljuk az emberi test minél hűebb ábrázolása volt. Ennek érdekében nagyon gyakran sporteseményeket rendeztek, hogy ezzel segítsenek a szobrászoknak az emberi test megismerésében. (Kovács N)

Az ókori görög szobrászatnak négy nagyobb korszakát ismerjük: a Geometrikus kort, az Archaikus kort, a Klasszikus kort, és a Hellenizmus korát.

Az antik görög szobrászat kiemelkedő alakja Mürón volt legismertebb műve a Diszkoszvető (6. ábra) keletkezése i.e. 5. századra tehető, a római márványmásolat szerint a művész egy férfi aktját mintázza meg, a diszkosz elvetését megelőző pillanatban. A szobrász, ahelyett, hogy a különböző szemszögből mutatott részeket

valamilyen természetellenes pózba rakná össze, élő modellt állít be, hogy a mozgás lendületében, de hitelesen mintázza meg a testet. (Kovács N)

1.2 Az Újkor és Modern kor korstílusaira jellemző emberábrázolás

A reneszánsz kor művészete

A reneszánsz korszak, mint ahogy a neve is jelenti megújulást hozott egész Európában, egy igen meghatározó kulturális mozgalommal. Ez a stílusirányzat a középkor végétől és az újkor elejéig volt elterjedt. A reneszánsz Itáliából ered a 14. század végéről, Európa többi részén majd csak később, leginkább a 16. század elején mutatkozik meg.

A szobrászatban is, mint a többi művészeti ágban a szabadság életérzése kezdett

7. ábra Donatello Dávid című szobra, 15. századi bronz szobor

8. ábra Michelangelo Dávid című szobra Carrarai márvány, 1500-as évek

el uralkodni. A szobrászatban már szabadon lehetett gyönyörködni az emberi test szépségében. Egyre inkább az anatómiai ismeretekre építettek, és előtérbe helyezték az emberi test akt ábrázolását.

A reneszánsz korszak keresett esztétikája a harmónia, az arányos formálásból származó egyensúlyban mutatkozott meg. A reneszánsz vonásai legkorábban a szobrászatban mutatkoztak meg. Donatello, a reneszánsz szobrászat egyik legkiemelkedőbb úttörője, nagy hatású Dávid (7. ábra)- szobrával a ruhátlan emberi alak testéről alkotott maradandó tanulmányt.

Körülbelül egy évszázaddal később Michelangelo is megfigyelte, hogy az embereket az építészeti struktúráktól merőben eltérő formák veszik körül, és ezeket használta is. Dávid-szobra (8. ábra) egyben az akt tanulmánya is volt, amely alkotást később természetesebb jellege miatt ismerték el.

A korszak másik igen híres festménye Tiziano Urbinói Vénusza (9. ábra), amit az olasz festő feltehetően 1532-ben kezdett el és talán 1534-ben fejezett be. A festményen egy meztelen nő található, akit hagyományosan Vénusz istennővel azonosítanak, és egy kanapén vagy ágyon fekszik egy reneszánsz palota fényűző környezetében. (Giorgione, 1986)

A felvilágosodás művészete

Az 18. században újabb eszme vette kezdetét a nyugati filozófiában, ez egy új világnézetet is hozott létre, amit felvilágosodásnak neveztek el. A felvilágosodás alap gondolata „Sapere aude”, ami azt jelenti, hogy

9. ábra Tiziano: Urbinói Vénusz, olajfestmény, 1538

merj a magad értelmére támaszkodni (Immanuel Kant). Ez alapján ebben a korban az értelmet helyezték a középpontba.

A felvilágosodás egyik legfőbb feladata az volt, hogy mindent megkérdőjelezen, így a hagyományos intézményeket, szokásokat, és erkölcsöket is megkérdőjelezte.

A felvilágosodásnak két nagyobb hulláma volt. Az első hullámban a világ észszerűségébe és szabályszerűségébe vetett hit dominált, míg a második hullámnál már az elme szabadságába és a tiszta tudásba vetették a hitüket.

Ebben a korszakban a dolgok természetes és logikus megértésére törekedtek, és ez óriási hatással volt a gondolkodásmódra. A múltnak is új jelentőséget adott, mivel a történelem már nem egyszerűen az események dokumentálásáról szólt, hanem inkább magyarázatot adott rájuk (A művészet története a rokokótól 1900-ig. Budapest, Corvina, 1989).

A felvilágosodás kezdetektől fogva az okokat nyomozta, hogy segítségével az akkori "jelenhez" elvezető utat feltárja. Így ennek köszönhetően egindult a művészetben is a múlt rendszeres kutatása.

Delacroix a maga korában is már elismert francia festő volt, aki Victor Hugo és Bonington tanácsait elfogadva történelmi festéssel is foglalkozott. Csataképet különösen élénk, realista és érzelmes ábrázolásai miatt ismerték, mivel élete során számos csatát megörökített. Az 1830-as júliusi forradalom hatására alkotta meg Franciaország emblematikus képét A Szabadság vezeti a népet címmel (10. ábra). Ez a festmény szintén egy történelmi kompozíció, középpontjában egy nő az utcai barikádok felett lobogtatva a

10. ábra Delacroix: A Szabadság vezeti a népet , olajfestmény, 1830

francia zászlót, oldalán a kis Gavroche-sal a francia szabadság jelképévé emelkedik.

A középpontban elhelyezett nőt leszámítva a festmény teljes mértékben valós személyeket ábrázolt. Delacroix a nő figuráját világos színekkel emeli ki a sötét háttérből így emelve őt a középpontba. A földön fekvő holttestek a forradalom kegyetlenségére, az

öldöklés embertelenségére utalnak (A művészet története a rokokótól 1900-ig. Budapest, Corvina, 1989).

A realizmus művészete

A realizmus, mint művészi irányzat azonban csak a 19. sz. második harmadában lépett fel a klasszicizmus, főként pedig a romantika ellenhatásaként. Ez a mozgalom

11. ábra Courbet- Álom, olajfestmény, 1866

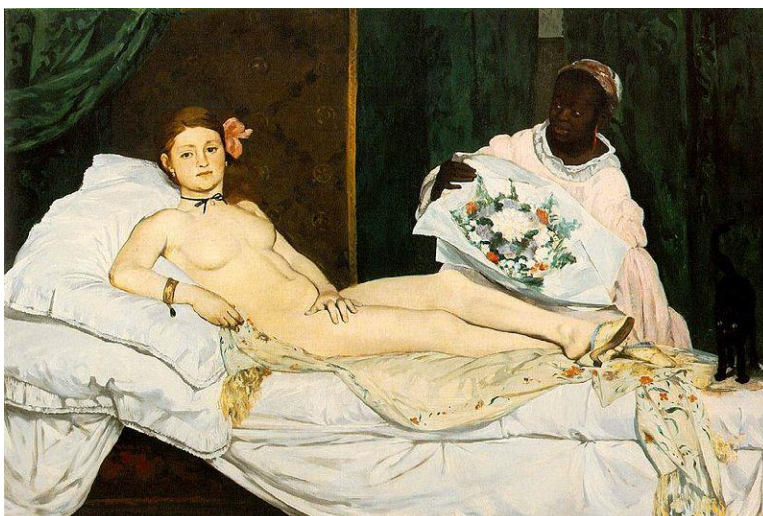
Franciaországból, a 19. század közepe felé indult, és elterjedt Nagy-Britanniában, majd később az Egyesült Államokban is. A realizmus a valóság torzításmentes megragadására törekszik, de nem annak esetleges visszaadására, hanem művészi visszatükrözésére, az egyedi vonásokat tipikussá

téve ezáltal az általánosítás szintjére emelve.

Jellemzőinek meghatározása érdekében figyelembe kell venni, hogy fő célja - amint azt Courbet állította - a körülvevő világ valóságának megismerése. Ezért azt állítja, hogy megragadja az akkori szokásokat, ötleteket és szempontokat, kiemelve személyes valóságát. A realiztikus festmények az előző korokkal ellentétben az idealisztikus képeket valós eseményekkel helyettesít, előtérbe helyezve a mindennapi élet ábrázolását.

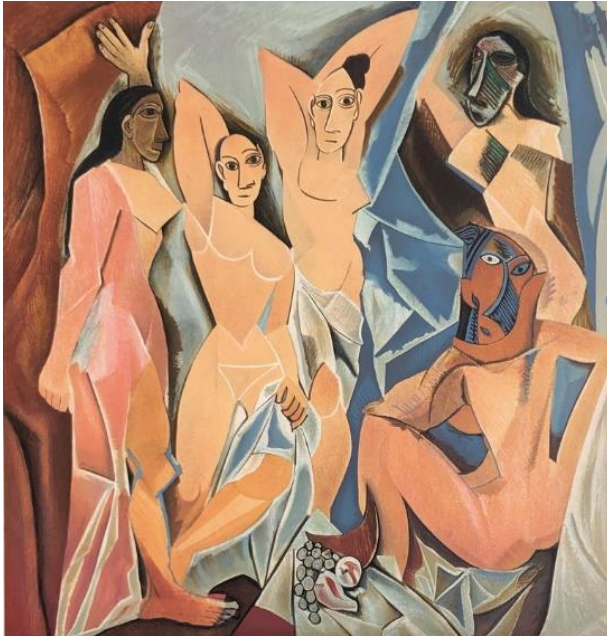
A korszak neves festményei közé tartozik Courbet- Álom (11. ábra) című festménye is, ami két női alak ölelkezve alszik. A festő ezért a művéért rengeteg negatív kritikát is kapott, de később nagyon ismerté vált a realiztikus ábrázolásmódja miatt.

Édouard Manet Olympia (12. ábra) című festménye is hasonló hírességre tett szert, főleg 1865 kiállítását után, mivel

12. ábra Édouard Manet Olympia, olajfestmény 1863

hatalmas botrány kerekedett belőle, mivel a közönség igen erkölcstelennek tartotta. A modell Victorine Meurent volt, akiről a Reggeli a szabadban c. kép előterében ülő meztelen hölgyét is mintázta. Fialat kurtizánt ábrázol az ágyán, meztelenül, amint épp egy virágcskrot hoz neki néger szolgálónője. Manet lelki szemei előtt valószínűleg Tiziano Urbinoi Vénusza lebegett (A művészet története a rokokótól 1900-ig. Budapest, Corvina, 1989)

13. ábra Picasso: Avignoni kisasszonyok, olajfestmény, 1907

Picasso egyik leghíresebb festménye az Avignoni kisasszonyok (13. ábra), ám a maga idejében igencsak megbotránkoztatta a közönséget, elszörnyedést keltett, ma viszont már a modern képzőművészet alaplívénak tartják. Kellett egy kis idő ahhoz, hogy értékelni kezdjék a klasszikus formáktól való eltérést. (Múlt kor, 2007)

1906-1907-ben készült a festmény, és ezt tartják a kubizmus elindítójának. Ez az irányzat a 20. század elején volt jelentős, a geometriai formák kiemelkedőek, a művészek ezekkel

ábrázoltak.

Sokan hiszik azt, hogy az Avignoni kisasszonyok a franciaországi várost jeleníti meg, viszont a festő a barcelonai Avignon utcában lévő bordélyházban dolgozó lányokat ábrázolja festményén. Nagyon különlegese a festményben az, hogy a képen szereplő személyek közül ketten afrikai maszkot viselnek. A hagyományos szépségeszménnyel szakító Picasso alkotása, az ősi ibériai szobrászat hatását is tükrözi, amivel még ma is sokkolja az embereket. (Múlt kor, 2007)

II. A portré műfajának helye a művészettörténetben

A portré nem más, mint egy személy művészi ábrázolása, legyen az szobrászat, festészet vagy fényképezés. A művészetnek ez a formája már az ókor óta létezik, bár az út az idealizált portrétól a valóság-hű portréig nagyon hosszú volt. A portré nem csak az adott személy megjelenését hivatott megörökíteni, hanem képes közvetíteni az ember belső világát, és személyiségét is.

A képzőművészetben a portré egy adott személy, vagy embercsoportról készült képet jelent. A portré szó az európai kultúrában nem csak egy személyről készült képet jelent, hanem bármely tárgy, vagy élőlény képi reprodukcióját.

A portré első példányai az ókori Egyiptomban még a szobrászathoz tartoztak.

A középkori portrék rendszerint nélkülözték a személyek pontos ábrázolását, többnyire kitalált személyeket ábrázoltak, de ha élő embert is ábrázoltak, akkor egy szépített másukat mutatták, többnyire igyekeztek az istenekhez hasonlónak tenni őket. A középkorban szinte minden az egyháznak volt alárendelve, így a festészetben főleg vallásos képek születtek. Ezért a középkorban igen elterjedt volt a templomok falain lévő freskókon a portrészerű ábrázolás, a bizánci és más templomok falain lévő freskókon szereplő szentek egyre inkább emberi vonásokat kaptak.

A X. század után a nyugati európai portré művészet egyre intenzívebben fejlődik, főként sírköveken, érméken voltak megtalálhatóak. A rajtuk szereplő emberek rendszerint nemesi származásúak voltak, főként az uralkodókat és családtagjaikat ábrázolták. (Horváth, 2012)

A világi műfajok között a barokk korszakban kétségtelenül a portré volt a legnépszerűbb. A jó portré nem csupán az adott személy külsejét, fizikai vonásait adja vissza, hanem társadalmi rangját, szellemi beállítottságát, modern kifejezéssel imázsát is. A XVII. századból szép számban maradtak fenn egész alakos, reprezentatív képmások és a nemesi családok felmenőinek arcképeit magukban foglaló ősgalériák.

A portré, mint egyéni műfaj a reneszánsz idején érte el a csúcspontját, mivel ekkor teljesen megváltozott a kor ideológiája. Ebben a korszakban léptek ki a profil ábrázolásból, és elkezdtek teljes arcokat is festeni, emellett az olajfestékek megjelenése miatt a képek

sokkal finomabbá váltak. A portréképeken megjelenik az értelem, emberi méltóság, szabadságérzet, és lelki harmónia ábrázolása is.

A világ egyik legismertebb portréja is ebből az időszakból származik, ami Leonardo da Vinci Mona Lisája (14. ábra), amit később számos portré festő példaként helyezett maga elé. Emellett Tizian is óriási szerepet játszott a portré műfajának kialakulásában.

A portré műfaja a 18. században kapott újabb lendületet, mivel a festők számára ez hozta akkoriban a legnagyobb jövedelmet, mivel a nemesek előszeretettel kérték meg őket egy-egy önarckép megfestésére. Ekkoriban a portrékon leginkább csak idealizált embereket festettek, csak a legbátrabb mesterek merték olyannak mutatni az embereket, amilyenek valójában voltak, nem titkolva a testi vagy erkölcsi hiányosságait. (Horváth, 2012)

14. ábra Leonardo da Vinci Mona Lisa, olajfestmény, 1503-1519

15. ábra Picasso: Gertrude Stein női portréja, olajfestmény, 1905-1906

A 18.-19. században nagy népszerűségnek örvendett a gyermek és család portrék is. A műfaj fejlődését a fényképezőgép feltalálása állította meg.

A 20. századra szinte el is tűnt a portré készítés művészete, leginkább csak Picassónál találkozunk vele, egyik leghíresebb portréja a Gertrude Stein női portréja (15. ábra). (Székedi, 2000-2018)

Az archaikus mosoly

Az archaikus kor a Kr.e. 480-tól nagyjából 450-ig tartó korszak, meghatározó stílusirányzata a görög művészetben. Az elnevezés onnan származik, hogy az archaikus szobrokon általában megfigyelhető. Ebből az

időszakból fontos festészeti és szobrászati alkotások maradtak fenn, bár sok közülük elveszett, és csak ókori leírásokból vagy rómaiak által készített másolatokból lehet következtetni rájuk. (Szilágyi, 1984)

Az archaikus mosoly főként az ősi görög szobrászatra volt nagyon jellemző. Ezeknek a szobroknak volt egyfajta sajátos mosolya, az archaikus mosoly, amely a görög szobrászat kezdeti szakaszában a szobrok arcán látható különös, hideg, és merev mosolyt jelenti.

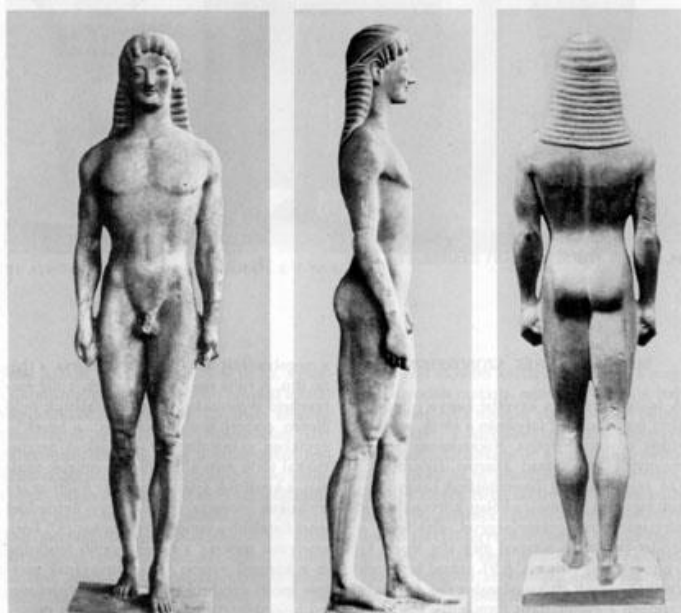
Ez a mosoly félig kint, félig gyönyört tükröz, egyben mély bölcsességet. Az emberélet szomorú szépségéről, és magáról a szépségről mond el valamit. Azt, hogy a szépség az emberi és isteni világnak pont a határán leledzik. (Dobrovits, 1943)

Bár a görög szobrászat legnagyobb része eldeformálódott és sérült az idők során, de a római korban készült másolatok jobban megismerhetővé teszik ezeket a szobrokat.

A görög szobrászat a test idealizálásának és a mozgás különböző szakaszainak ábrázolásának szentelte magát, ezt tartották legfőbb céljuknak. Ebből kifojólag a szobrok legfőbb témája pedig az étellel teli emberi test ábrázolása volt.

A szobrászat legkorábbi formái az építészetből eredtek, mivel a görögök óriási jelentőséget tulajdonítottak épületeik díszítésének. Kezdetben a szobrokat fából faragták, később azonban a márvány és a bronz vált elterjedtebb anyaggá. Nagyrészt ezeknek a tartós anyagoknak köszönhető, hogy az ókori szobrok ma is láthatók.

Amint már említettem az archaikus korra a legjellemző szobor típus a kurosz (3. ábra), vagyis a ruhátlan ifjút ábrázoló szobrok voltak. Az e fajta szobrokra szintén igen jellemző az úgynevezett archaikus mosoly, vagyis a száj szögletei fel vannak húzva, ami

16. ábra Teneai Apollón, márvány szobor, Kr.e. 6. század

sajátos mosolyt fejez ki. Ilyen szobor például a teneai Apollón (16. ábra). Az Apolló-szobor jellegzetessége, hogy eltér az egyiptomi szobrászati stílustól, amely erősen izmos volt és oszlopszerű végtagokkal rendelkezett. Ehelyett ez a szobortípus az "archaikus mosolyáról" ismert, ahol a száj sarkai felfelé húzódnak, és sajátos arckifejezést eredményeznek. A

görög mester derűs, könnyed lelkű, mozgékony ifjút akart megörökíteni a szobrával. (Alan, 1984)

A borjúvivő más néven Moszkhophorosz (5. ábra) valószínűleg Kr. e. 570-560 körül készülhetett, szintén márványból. A feliratos talapzata szerint egy bizonyos Rhombosz fogadalmi ajándéka, ő viszi nyakában az áldozati borjút. Megformálása szimmetrikus, a hajábrázolása stilizált, arcán szintén megjelenik az archaikus mosoly. A kuroszokhoz képest újdonságnak számít, hogy szakállas és ruhát is visel. A szobor a korékhoz hasonlóan festett volt, aminek nyomai a borjún még ma is látszanak.

Idealizált portré

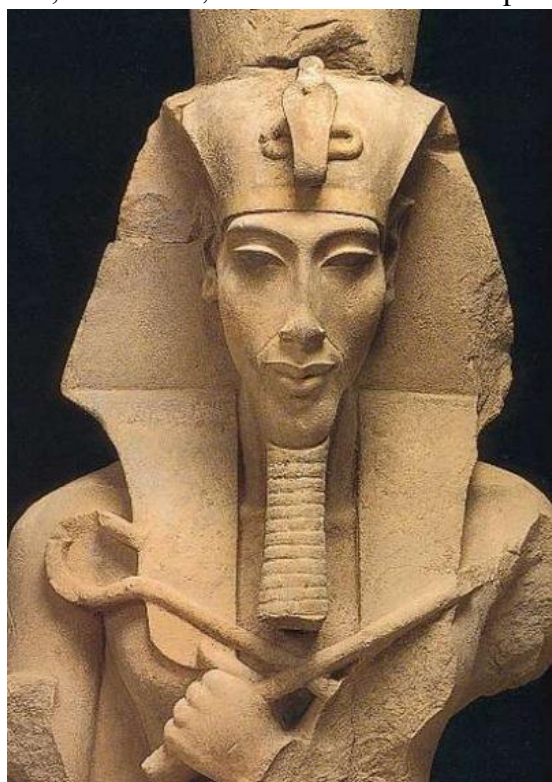
A portréfestészet évszázadok óta a festészet szerves részét képezi. Nagyra becsült hagyomány, és a fő célja az alany megörökítése. Ez nem volt könnyű feladat a festők számára, hiszen a megrendelő pontos kívánságainak és igényeinek kellett megfelelniük.

A portrék alanyai gyakran inkább egy idealizált képet akartak magukról, minthogy a kendőzetlen igazságot lássák a portréjukon. (Portfólió, 2018)

Egy portré megfestése több, mint egy személy fizikai vonásainak megörökítése, hanem kísérlet arra is, hogy az illető személyiségét és személyiségét ábrázolja.

Egy portré nagy jelentőséggel bír. A színek, a beállítás, az öltözet és a fókuszpont körül jelenlévő elemek mind jelentenek valamit; jelzik az alany értékeit, helyzetét és ízlését. Egy portré lehet gondos tervezést követő hosszas munka vagy a pillanat megörökítésére szolgáló, gyors skicc eredménye is. (Portfólió, 2018)

A legtöbb korai ábrázolás, amely egy adott uralkodót hivatott ábrázolni, idealista művészi konvenciókat követett ahelyett, hogy egyéni fizikai jellemzőket mutatott volna - még akkor is, ha nincs más információ, amely megerősítené, hogy hogyan néztek ki az uralkodó. Ennek ellenére sok portré alany, mint például Ehnaton (17. ábra) és néhány más egyiptomi fáraó, felismerhető sajátosságairól.

17. ábra Ehnaton fáraó szobra, Kr.e. 1300

18. ábra Peru Moche szobor

A portréművészet leginkább az ókori görög és római szobrászatban virágzott, ahol a fő elvárás az egyénre szabott és valóság-hű portrék voltak. A 4. századra már a valóság-hű portrék készítése kezdett hanyatlani, és ez a művéseti ág inkább az adott személy kinézetének idealizálására kezdett összpontosítani. (Portfólió, 2018)

A kora középkor Európájában az egyének ábrázolása többnyire általánosított. A késő középkorban újra megjelentek az egyének külső megjelenésének valódi portréi, síremlékekben, adományozó portrékban, miniatúrákban, táblaképek.

Peru Moche (18. ábra) kultúrája azon kevés ősi civilizációk egyike volt, amely portrékat készítettek önmagukról, és uralkodóikról. Ezek a művek pontosan, és nagyon részletesen ábrázolják az ember testi jellemzőit. Az ábrázolt személyek felismerhetők lettek volna anélkül, hogy szükség lett volna más szimbólumokra vagy a nevükre való írásos utalásra. Az ábrázolt személyek többsége az uralkodó elit tagjai, papok, harcosok, sőt jeles kézművesek voltak. Az istenek arcát is ábrázolták. Érdekes, hogy mai napig nem találtak ebből a kultúrából származó női alakokat. Különös hangsúlyt kap a fejdíszek, frizurák, testdísz és arcfestés részleteinek megjelenítése.

A Kr. e. 1. sz.-i portréknál az erős görög befolyás már félreismerhetetlen, de a minél pontosabb hasonlóság követelményéből nem engedtek. A Hadvezér portrészobor (19. ábra), amelyet a Kr. e. 1. sz. első felében készítettek a hadvezér testét az idealizált görög istenszobrok mintájára készítették, feje ezzel

19. ábra Hadvezér szobor Kr. e. 1. sz.

18. ábra Piero di Cosimo: Simonetta Vespucci, tempera festmény, 1480

szemben szépítés nélkül mutatja az egyéni vonásokat: fürkésző tekintet, mély barázdák, felhúzott szemöldök.

Simonetta Vespucci (20. ábra) néven ismert nő portréja, amelyet Piero di Cosimo festett szintén egy idealizált portré kép. A festmény egy fiatal nő portréja, balra fordított arccal, mellkasa háromnegyed hosszúságú, sokszínű mintás kendőbe csomagolva. Feltárja bal vállát és csupasz mellkasát. Szőke haja bonyolult frizurát mutat, amely fonatokból, gyöngyös zsinórokból, hordókból és szalagokból áll. A festő megsokszorozta azokat a szimbólumokat, amelyek valótlanná teszik a fiatal nőt. Először is, frizurájának semmi köze az akkori divathoz. (Kocsis, 2011),

Reprezentativitás

A reprezentáció a művészetben az jelenti, hogy egy adott tárgyat úgy örökítenek meg, ahogyan a természetben is megtalálható, vagyis megpróbálnak minél kevesebbet változtatni rajta. A reprezentatív festészet teljes ellentéte az absztraktságtól, ami a forma, a szín és a vonal vizuális nyelvét használja, hogy olyan kompozíciót hozzon létre, amely bizonyos fokú függetlenséggel létezhet a világ vizuális hivatkozásaitól távol. Az absztrakt művészet nem a vizuális valóság pontos ábrázolását kísérli meg, hanem formákat, színeket, formákat és gesztusjeleket használ a hatás elérése érdekében. (Bárdos, 1914)

A reprezentációs művészet célja, hogy a valóságból tényleges tárgyakat vagy alanyokat ábrázoljon. Az ábrázoló művészet alkategóriái közé tartozik a realizmus, az impresszionizmus, az idealizmus és a stilizáció. A reprezentacionalizmus ezen formái mindegyike a valóság tényleges alanyait képviseli.

A reprezentációs művészet példái közé tartoznak Leonardo da Vinci Mona Lisája (14. ábra), Rockwell-festmények és barlangfestmények.

A reprezentatív portrék viszont teljesen eltérnek a reprezentáció alapfogalmától. A reprezentatív festmények legfőbb célja a gazdagság, a státusz, és a jólét bemutatása volt. Ez a műfaj Tiziano művei nyomán terjedt el: az egészalakos, életnagyságú arcképtípus, amely

a modellt állva, reprezentatív külsőségek és járulékok kíséretében ábrázolta. (Bárdos, 1914, 153.old)

A nemesi öntudat feltörekvésével, és megerősödésével, a főnemesség köreiben egyre nagyobb igénylett arra, hogy az egyes családok "felsorakoztatják" őseiket, akik a nemességet szereztek, a vagyonukat gyarapították, vagy magas tisztségeket töltöttek be. Gyakori volt, hogy csak utólag, a rokonok elmondás alapján készül a festmény, és így az arcnál sokkal fontosabb lett a festő számára a ruha ábrázolása. Ezke a festők aprólékosan, és nagyon gondosan festették a ruházatot, a fegyvereket és más részleteket.

19. ábra Jean Auguste Napóleon portréja, olajfestmény, 1806

A reprezentatív portrék többnyire egészalakosok, ábrázoltjukat díszruhában, hatásos testtartással, igényes környezetben, tevékenységükre, pozíciójukra utaló attribútumokkal (tárgyi jelképekkel) ellátva állítják elénk. Ilyen reprezentatív festménynek mondhatjuk Jean Auguste Napóleon portréját (21. ábra), amelyen a császár elmondhatatlan gazdagságát, és magas státuszát kívánta bemutatni.

A reprezentatív portré műfaja még a mai világban is virágzik, bár már teljesen eltérően. Manapság a reprezentatív portré megfelelője a selfi, mivel ennek is az a legnagyobb célja, hogy minél szebbnek mutassuk önmagunkat.

III. Az önarckép, mint művészeti műfaj megjelenése a művészettörténetben

A művészeti formáknak is vannak különböző műfajai, mint a festészetnek a portré, tájkép, és a csendélet. De ezeken belül is vannak elosztódások, például a portré esetében beszélhetünk önarcképről, történelmi, vallási, vagy jelmezes portrékról is. A meghatározás szerint az önarckép az embernek akár szobrászati, akár festészeti, akár fényképeszeti műben előállított képmása. Ismérve, hogy szándékosan egy élő vagy már nem élő személy arcmásának készül.

A képzőművészet műfaját, amely egy személy vagy embercsoport külső és belső megjelenését tükrözi, portrének nevezzük. Ez a műfaj nemcsak a festészetben nagyon elterjedt, hanem a szobrászatban, és a grafikában is. Egy művész számára a egy portréval szemben a legfő követelmény a külső hasonlóságok átadása, és a belső világ, vagyis az ember jellemének lényének feltárása.

Önarcképek; olyan művészeti alkotások, amelyek modelljei ők maguk az alkotók voltak. A szó hallatán sokunk lelki szemei előtt megjelenik egy-egy híresebb kép, példának okáért Leonardo da Vinci idős kori önarcképe, Raffaello nyugodt vonásai, esetleg egy, a megközelítőleg száz Rembrandt van Rijn önmagát ábrázoló metszete, rajza, esetleg festménye közül. (S. Nagy, 2001)

Az önarcképfestő művészek közül többeknél, önportréinak köszönhetően egy teljes önarckép-önéletrajz tárul elénk, képeiket időrendben nézve megfigyelhetjük a művész technikai fejlődésén keresztül arcának, személyiségének, továbbá affektív világának változását is.

Az önarcképek sok esetben abból az indokból származnak, hogy az adott festő önismeretet szeretne végezni. Majdnem bármilyen tevékenységben képes önmagát megjeleníteni az adott képen, amiből a festő belső világára, valamint személyiség jegyeire tudunk következtetni.

Az, hogy egy festő milyen környezetben ábrázolja a témáját, hogy beletölti-e magát egy idealizált szerepbe, milyen emberek vagy tárgyak veszik körül a képen, milyen színeket és tárgyakat jelenít meg - mind-mind meghatározó tényezők az ábrázolás értelmezésében. A festmény kontextusának figyelembevétele fontos, mert befolyásolja, hogy hogyan értelmezzük a képet, mit olvasunk ki belőle, és milyen érzelmeket vált ki belőlünk. Az ábrázolt környezet, emberek, tárgyak, színek és hangulat mind-mind együtt hatnak, és

összetett üzenetet közvetítenek, amelyet fontos megérteni az ábrázolás valódi értelmének felismerése érdekében. (S. Nagy, 2013)

Az idők során a művészek ecset- és anyaghasználata változásokon ment keresztül. Az önarcképek készítése azonban lehetőséget ad a művésznek arra, hogy közelebb kerüljön önmagához és művészetéhez. A festők modellként önmagukat használva számos lehetőséget kapnak a fények, színek, vonások és textúrák tanulmányozására. Az önarcképek készítése nem csak az önmegfigyelésre és önelemzésre alkalmas eszköz, hanem lehetőséget teremt a művész és a közönség közötti közvetlen kapcsolatra is.

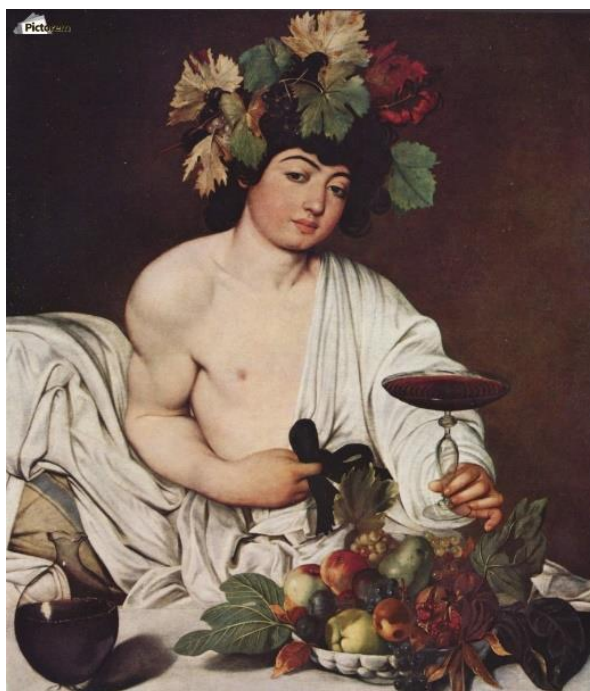
Az arckifejezés és az érzelmek kifejezése az önarcképek által elemezhetővé válik, amelyek segítségével az emberek közelebb kerülhetnek a művészhez és művészetéhez. A képekhez társított érzelmek és azonosított arckifejezések lehetővé teszik, hogy a közönség még mélyebben megérthesse és értékelhesse a művész munkáját. (S. Nagy, 2001)

Életünk során gyakran érzékeljük, hogy az emberek nem olyanok látnak bennünket, mint amilyenek mi önmagunkat. A festőknél is gyakran jelentkezett ez az érzés, és ezért a művészek gyakran ábrázolták önmagukat egy kritikusabb oldalról, úgy ahogy ők önmagukat látják. Emiatt a kritikusabb ábrázolásmód miatt vált lehetővé nem csak az alkotás csodálata, de a pszichológiai szempontokból való értékelése is.

Az önarckép ábrázolásnak több fajtája létezik a festészetben, ezek közül az egyik a plug-in típusú önarckép, ami lényege, hogy a festő egy képzeletbeli embercsoportba helyezi el magát, legtöbbször anélkül, hogy figyelemfelkeltő szerepet játszana az adott csoportban. Az ilyen fajta csoport lehet a család, rokonok, barátok, de a munka véső célja, hogy megőrizze az emlékezetben az adott személyt.

Másik csoportja az önarcképeknek a szimbolikus önarcképek, amelyek gyakran a mitológiai, vagy a jelmezes műfajban jelennek meg. A festő önmagát egy történelmi, vagy mitológiai eseménybe helyezi, vagy azok jellegéhez hasonlítja.

Ezen kívül még léteznek természetes önarcképek, amelyeknél a festő csak önmagát ábrázolja reális helyzetben, ezért gyakran szolgál háttérként az otthona,

20. ábra Caravaggio önarcképe, Bacchus, olajfestmény, 1598

vagy a munkakörnyezete. A természetes önarcképek típusai: szakmai - amelyen a művész a műhelyében dolgozik, személyes- ezeken leginkább az érzelmek dominálnak, és az erotikus.

Azok az festők, akik alkotásaikba több karaktert ábrázoltak, néha saját portréjukat is beleépítették a képbe. Raffaello Az athéni iskola című alkotásában például ilyen módon tette meg. Egy másik lehetőség az önarckép ábrázolása mitológiai történetekben. Caravaggio (22. ábra) nagyon ügyesen alkalmazta ezt a technikát, és az önarcképét megtaláljuk bibliai és görög mitológiai témájú képekben is. Például láthatjuk őt feláldozandó Izsákként, Keresztelő Jánosként és Bacchusként. (Horváth, 2012)

Az önarckép egy olyan művészeti műfaj, amely az ember saját magáról alkotott képét mutatja be. Az önarckép a múltbeli élményekre és a jövőbeli lehetőségekre való reflektálás eszköze lehet, így egyfajta önvallomás is egyben. Az önarckép azonban nem csak egy egyszerű ábrázolás, hanem a művészi emberi hiúság műfaja is. Bár hasonlóságokat fedezhetünk fel a szépirodalmi vallomással és a naplóval, az önarckép alapvetően eltér tőlük. Az önarckép egy képi ábrázolás, míg a vallomás és a napló szöveges formában jelenik meg. Az önarckép a látomásokra, az ábrázolásra és a képi elemekre fókuszál, míg a vallomás és a napló inkább a folyamatokra, az időre, a történésekre és a cselekvésekre koncentrál. Ennek eredményeként az önarckép és a szöveges önvallomások eltérő művészi jelleggel és stílussal rendelkeznek. (S. Nagy, 2001, 183.old)

A portré vagy önarckép az örökkévalóságnak készül: nem véletlen pillanatot örökít meg, hanem jellemző, lényeges vonásokat.

A görög mitológia szerint Teiresziasz nimfa fia Narkisszosz találta fel a festészetet és ezen belül is az önarckép festés művészetét. A mítosz szerint a festészet első műfaja az

23. ábra Jean Fouquet Önarcképe, 1450

önarckép festés volt, ami természetesen nem felel meg sem történelmileg, sem logikailag a valóságnak, mivel az önarckép festészet nem előzhette meg a többi műfaj kialakulását, és jelentősebb sem lehet náluk.

Önarcképekről egészen 420-tól beszélünk, az első említéseket már az ókori Görögországban, és Egyiptomban is találták. Ekkor még igen gyakori volt, hogy a művészek önmagukat egyes képek háttérében rejtették el. (S. Nagy, 2001)

Az első ismert önarcképet a francia Jean Fouquet (23. ábra) alkotta meg 1450 körül. Nem sokkal később Dürer 1498-ban festette meg első önarcképét (24. ábra), amelyen 26 éves önmagát ábrázolta. Dürer a korszak azon művészei közé tartozik, akik több hiteles arcképet hagytak hátra magukról. Nicholas Hilliard önarcképe (25. ábra), amelyet 1577-ben készített önmagáról szintén a legkorábbiak közé tartozik.

24. ábra Dürer önarcképe, olajfestmény, 1498

Az reneszánsz egyik legismertebb személyisége Leonardo da Vinci, akinek egyik legismertebb festménye az önarcképe,

amelyet 1512-körül festett önmagáról Torinóban, feljegyzései szerint ekkor 50 éves volt (26. ábra). A festményen néhány vonással jelzett ősz haj és szakáll markáns, felejthetetlen arcot keretez. A homlokot erőteljes ráncok barázdálják; a vastag szemöldök elfedi a felső szemhéjat; a ráncos szemek parancsoló tekintettel merednek előre, az orr fölötti apró ránc erős koncentrációra utal; a felsőajak megvetően legörbül, és a száj két sarkában valamiféle fájdalmas kifejezés ül. (S. Nagy, 2001)

A műfaj a reneszánszban vált csak igen népszerűvé, de az önarcképek ábrázolását ekkor még narcisztikusnak mondták, mivel az akkori közönség szerint a művész egyetlen

25. ábra Nicholas Hilliard önarcképe, 1577

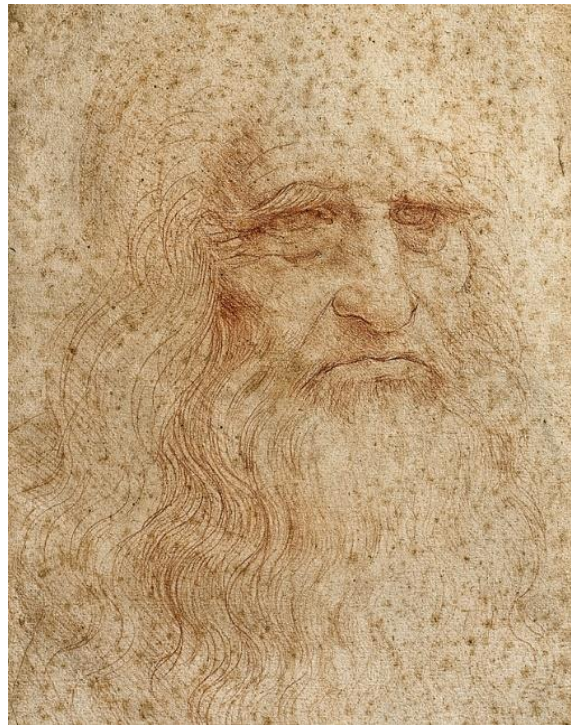
jeleneteket (a Bibliából vagy a klasszikus

célja az ilyen típusú festményekkel önmaga dicsőítése volt. Bár önarcképeket készítettek a legrégebb idők óta, csak a korai reneszánsz idején, a 15. század közepén lehet gyakran azonosítani azokat a művészeket, akik önmagukat fő témaként vagy munkájuk fontos szereplőjeként ábrázolják.

A középkori és reneszánsz önarcképek legkorábbi fennmaradt példáiban történelmi vagy mitikus

26. ábra Leonardo da Vinci Torinói önarcképe, szangvinnal készített rajz 1512

irodalomból) ábrázoltak, számos tényleges személyt használva modellként, gyakran a művészt is beleértve, és ezáltal a műnek több funkciója is volt, mint portré, önarckép és történelem/mítoszfestés. Ezekben a művekben a művész általában arcként jelenik meg a tömegben vagy csoportban, gyakran a mű szélei vagy sarka felé és a fő résztvevők mögött.

A 19. században az utánzáson alapuló művészet feladása új helyzetet teremtett a portré és az önarckép műfajai számára. A korábban természetessé vált elvárást, hogy a festmény hasonlítson az ábrázoltra, a romantikus művészet átértelmezte, és inkább a belső érzelmek megjelenítésére törekedett, mintsem a külső megjelenés pontos leképezésére. Ez megtörte a korábbi hagyományokat, amelyek szigorúan követték a perspektíva, az árnyékolás, és az arányok szabályait, hogy minél valóságosabb ábrázolást hozzanak létre. A romantika során a reprezentált valóság sokkal inkább árnyalttá vált érzelmekkel, szubjektív perspektívákkal, homályos emlékekkel és misztikus elemekkel. Ennek ellenére a romantikus művészet továbbra is reprezentatív maradt - ábrázolja a figuratív, felismerhető alakokat, a portrék pedig még mindig jellegzetes arcomat mutatnak. (Horváth, 2012)

Az önarckép ábrázolása során a művészetben a képeken gyakran megjeleni a tükör, mint segédeszköz. Az ókortól a klasszikus korig a tükör sajátos funkciót töltött be a képi ábrázolásban, majd egyes művészek ambíciója révén ez a jövőképek korszerű korunkig sok felforduláson ment keresztül.

Az önarckép készítés során a tükör használatának feltalálását szintén a görög mitológiában szereplő Narcisznak tulajdonítják, mivel a történet szerint Nárcisz a vízbe nézett és ebben tükörszerűen meglátta önmagát, és beleszeretett, innentől származott az önmaga ábrázolásának ötlete. (Horváth, 2012)

A tükör nagyon fontos eszköz a művész számára, különösen, ha önarcképeket készít. Szükség van a festő számára az alkotás során, de több funkciója is lehet.

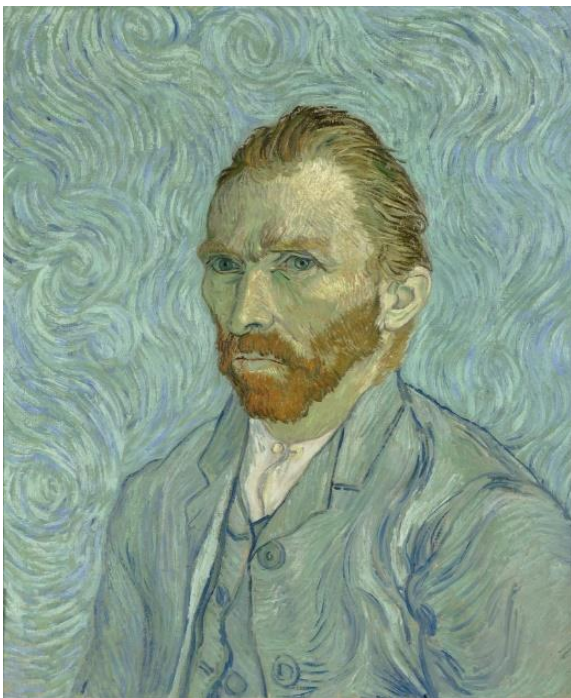
Jan van Eyck szintén ilyen módon készít önarcképet 1434-ben, Arnolfini házastársak (27. ábra) című híres festményében. A házaspár mögött a szoba hátsó részében, amely

mögöttük vannak, ezért egy tükör jelenik meg. Ez tehát azt ábrázolja, amit a házaspár lát, különösen nagyon kicsi a festő festménye készítésének folyamatában.

Sőt, e festmény fölött, tehát "a falon", aprólékosan be van írva ez az idézet: "Johannes de Eyck menekül hic" (Jan van Eyck volt itt). Ezeknek a szavaknak aláírás értékük van, mert a néző hallgatólagosan megérti, hogy valójában nem jelennek meg a falon. Van Eyck ezért kétszer, írásban, vagy önmagának a tükörben való megjelenítésén keresztül sugallja jelenlétét és közelségét a párral.

Talán a legismertebb önarcképek a modern festészetben Vincent van Gogh (28.

ábra) művei. A Világhíres Festők sorozat Van Gogh című kötetében azt olvashatjuk, hogy a festő 1886 és 1888 közötti alkotói időszakának fő témája az önarckép volt. Ebben az időszakban mintegy 40 alkotást készített önmagáról, melyeken például festőként ábrázolta

28. ábra Vincent Van Gogh önarcképe, olajfestmény, 1889

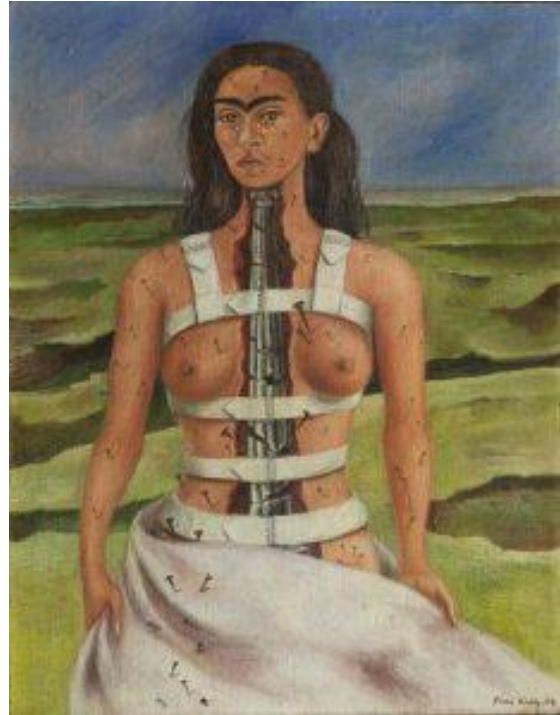
27. ábra Jan van Eyck: Arnolfini házastársak, olajfestmény, 1434

magát ecsettel és palettával, sötét, világos vagy akár szalmakalappal a fején. Az önarcképek kronológiai sorrendben is bemutatják Van Gogh festészeti fejlődését, és segítenek megismerni a művész személyiségét és érzelmeit is. (Világhíres festők sorozat, 2010.)

Frida Kahlo (29. ábra), a modern kor egyik legismertebb női alkotója, a hagyományos művészi önarcképekkel ellentétben nem csak egyszerűen magát ábrázolja, hanem ecsettel és palettával a kezében az állványánál állva belső érzéseit és személyes véleményét festi le az önarckép műfajában. Frida Kahlo büszke

professzionális öntudata ötvennél is több önarcképén jól kivehető, ahol nem pusztán, mint egy festő jelenik meg előttünk, hanem mint egy nő.

Az önábrázolás a saját értelmezésünk kifejeződése, és sosem csupán egy tény vagy állapot rögzítése. Az önportré tehát egyfajta önértelmezés, amelyet a festő által megfestett kép jelképez. Az önportré esetében a festménytükör metafora három jelentése közül az utolsó, a Másik fölöttébb szükséges volta, nem érvényesül. Az önportré ugyanis a festő közvetlen önábrázolása, és a néző, vagyis a Másik, legfeljebb utólag, és elhanyagolható módon csatlakozik hozzá. (Horváth, 2012)

29. ábra Frida Kahlo önarcképe, *A törött oszlop*, 1944

IV. Gyakorlati tevékenységek a portré emberalak ábrázolás és önarckép témákra.

Az új ukrán oktatási rendszerben (NUS-ban) a rajzóra oktatása az énekórával egybevonott művészet órában történik meg, ami általában úgy szokott létre jönni, hogy az órákat felváltva tartják, vagyis egyik óra rajz, a következő pedig ének.

Az új oktatási rendszerrel új programot is kapott a rajzóra oktatása. Első osztályban a tanulók elképzeléseit bővítik, bemutatják az őket körülvevő világ szépségét, és változatosságát. Ismerkednek a zeneművészi nyelvének fő elemeivel, és a színház, koreográfia, mozi tulajdonságaival. Gyakorlati tevékenységként különféle rajz technikákkal ismerkednek meg. Megpróbálják erősíteni a gyermek művészeti érdeklődését, és próbálják aszerint az elv szerint tanítani őket, hogy mindenki képes rajzolni. Ennek az évnak a legfőbb mottója: „Művész vagyok!”. (Мистецтво навчальна програма, 2018)

Második osztályban az évszakokról való elképzelésekkel kezdenek, majd megismerkednek az Ukrán népi ünnepekkel, szokásokkal, és művészeti hagyományokkal. A környezet szépségének a művészetben való megőrkítésével is foglalkoznak, így ennek az évnak a mottója: „A művészet és természet kapcsolata”. Nagy hangsúlyt fektetnek a tanulók művészi és kreatív megnyilvánulásainak serkentésére.

Harmadik osztályban különös figyelmet fordítanak az ember belső világának, érzéseinek, gondolatainak, törekvéseinek művészeti tükrözésével, beleértve a gyermekkor sajátosságait is (dalok, mesék, rajzfilmek). Alapfokú ismereteket sajátítanak el az esztétikáról is. Törekednek az erkölcsi tulajdonságok kialakítására is, mint a hazaszeretet, kedvesség, barátság, hűség, és együttérzés. Az emberi kapcsolatok fontosságára is felhívják a figyelmet, így ennek az évnak a mottója: „A művészet és az ember kapcsolata”. Gyakorlati tevékenységként gazdagítani szeretnék az esztétikai élményt a művészeti tevékenységben.

Negyedik osztályban elsősorban a második osztályban tanult Ukrán népszokások elmélyítésével kezdenek, de emellett megismerkednek az Ukrajnában élő más nemzetiségű emberek, és a világon lévő különböző nemzetiségek művészeti szokásaival is. Ehhez kapcsolják még az emberi érzések és attitűdök művészetben való megnyilvánulását is, hogy így tudjanak magukban kialakítani egy gazdag kultúrájú világképet. Emellett megismerkednek a művészettörténet alapvető állomásairól is. Fontosnak tartják az önmegvalósítás feltételeinek megteremtését is, és hogy megértsék a tanulók a különböző

kultúrák közötti összefüggéseket, ezért ennek az évnak a mottója: „A művészet, és a különböző kultúrák kapcsolata”.

Minden év négy nagyobb témakörre oszlik, az első osztályban ezek a témakörök: 1) A körülöttünk lévő szépség 2) A művészet varázslatos világra néző ablaka 3) A művészet nyelvének rejtelmek 4) Hogyan teremtenek szépséget a művészek.

Második osztály témakörei: 1) Évszakok és nemzeti ünnepek 2) A művészet, és az ember alkotta világ 3) A természet színei 4) Képek a szülőföldről.

Harmadik osztály témakörei: 1) Művészeti utazás kedvenc mesefiguráinkkal 2) Legendás hőstük a művészetben 3) Komikus, és fantasztikus képek 4) Az emberi lélek szépsége.

Negyedik osztály témakörei: 1) Az én festői szülőföldem 2) Ukrajna gyermekei vagyunk! 3) Utazás országokon, és kontinenseken keresztül 4) A jövő útjai.

Az ukrán tanmenetben leginkább a harmadik osztályban foglalkoznak az emberábrázolással, és önarckép készítésével.

A magyarországi oktatási rendszer 2020-as verziója szerint a rajzóra része a vizuális kultúra tantárgynak. A tantárgy tartalmazza a képzőművészetet, a vizuális kommunikációt, valamint a tárgy- és környezetkultúrát. A tantárgy egy évre vonatkozó kerettervből áll, amelynek van néhány fő témája, amelyekhez a tananyagot és a feladatokat kapcsolják. A tantárgyban különösen fontos az egyes kompetenciák fejlesztése.

Ez a tanterv eltér a legtöbb Magyarországi tantárgy tantervétől, mivel a témakörök nem követnek egy lineáris időbeli sorrendet, ahogy általában szokás a tantárgyaknál. Ehelyett egy-egy tanulói feladat több fő témakör alá tartozó fejlesztési feladatot is magába foglal. Az ukrán tantervtől eltérően, ez a tanterv nem kötelező a használata, csupán egy javaslat az órák megtartásához. Az oktatóknak sokszor ésszerűbbnek tűnik követni az iskola saját tantervét, mivel ez lehetővé teszi az iskola és a közösség ünnepeinek és szokásainak beillesztését az órák menetébe.

A tantárgy legfontosabb céljának adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítását és alkalmazását tartják.

Mind a négy osztályban hat fő téma van, amelyhez kapcsolódik külön képességfejlesztés is:

1) Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények, a képi kifejező képesség fejlesztésével egybekötve.

2) Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben, a vizuális kommunikáció értésének és alkotásának fejlesztésével

3) Médiahasználat – Valós és virtuális információk, a médiaértés és használatának képességével.

4) Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet, a mozgás és változás ábrázolás képességének fejlesztésével.

5) Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak, a tárgytervező, tárgyalakotó képesség fejlesztésével.

6) Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk, a térbeli tájékozódás és térábrázolás, térrendezés képességeinek fejlesztésével. (Magyar Oktatási Hivatal, 2020)

A tanmenet szerinti oktatásban leginkább az első témakörnél találkozunk az emberábrázolás lehetőségével.

Összehasonlítva a két tanmenetet elmondhatjuk, hogy nagyban eltér a kettő egymástól, mivel a magyar nagyobb figyelmet fordít a képességek fejlesztésére, és nagyobb szabadságot ad a tanároknak ennél a tantárgynál, addig az ukrán nagyobb hangsúlyt fektet a művészeti fejlődésére, és nagyobb teret ad az alkotásban a tanulók számára. Persze nem mondhatjuk, hogy egyik jobb a másiknál, mivel mindkettő sok pozitívumot tartalmaz, és az oktatás más-más lehetőségeit helyezi előtérbe.

IV.1. A Portré és Önarckép műfajaira építő foglalkozások elemi iskolások számára, harmadik és negyedik osztályban

Az évfolyam munkám gyakorlati részeként a Portré és az Önarckép műfajának bemutatását és gyakorlati órákon való megismerését terveztem meg, és végeztem el.

A gyakorlati rész megvalósítását a Guti Általános Iskola harmadik és negyedik osztályában végeztem el. Az iskola harmadik osztályában öt tanuló van, a negyedik osztályban pedig hét.

Ennek ellenére önállóan összegyűjtöttem az órák levezetéséhez szükséges összes segédeszközt, hogy ha majd egyszer alkalmam lenne megvalósítani ezeket az óra elképzeléseket, már minden a rendelkezésemre álljon. Azért erre a két osztályra esett a választásom, mivel az Új Ukrán Iskola tanterve szerint ebben a két évfolyamban kerül bevezetésre az emberábrázolás a művészet órákon.

Emmellett azért erre a témára esett a választásom, mivel próbáltam olyan témát választani, ami a szakdolgozatom tartalmi részében is megtalálható, de egy osztályterembe is bevihető. Mivel ezekkel a témákkal amúgy is találkoztak volna a tanév során a művészet órákon így jó ötletnek tartottam ezt a témaválasztást, de így egy kicsit részletesebben is megismerkedhettek vele ezeknek az órákon.

A két műfaj bemutatását két-két órában vittem véghez. Harmadik osztályban az önarckép műfaját terveztem szélesebbkörűen bemutatni az első órán, a második órán pedig gyakorlati feladatként a gyerekek elkészítették volna önmaguk jelenlegi, és jövőbeli elképzelt önarcképét, a jövőbelinél figyelembe véve azt, hogy mik is szeretnének lenni a jövőben, milyen munkát szeretnének majd végezni felnőtt korukban.

A negyedik osztályban a Portrékészítés, és a Porté mint képzőművészeti műfaj bemutatását vittem véghez. Az órákat játékos feladatokkal kezdtem, amiben az osztálynak együttkellett működni, ezzel is segítve a szociális készségek fejlődését. Az első órán a Portré műfajának jelenjévvvel, és múltjával foglalkoztam, a második órán pedig gyakorlati feladatként a gyerekekkel Jan van Eyck Arnolfini házaspár portróját alkottuk újra, úgy, hogy a gyerekek elhozzák a szüleik esküvői képeiket, és ezt ráragasszák a rajzlapjukra, majd köré rajzolnak úgy, hogy önmagukat is elrejtse az adott képpen, mint ahogy Jan van Eyck is tette.

Céлом ezekkel az órákkal, hogy bemutassam az önarckép és portré művészetének fontosságát, és különlegességét, közelebbről megismertette a gyerekeket ezzel a műfajjal.

Bővebben mutassam be a témát, ezzel több információt átadva, de mégis interaktívan, sok interaktív feladattal izgalmasabbá téve az órákat.

Az Önarckép műfaji sajátosságainak bemutatása és rá épülő művészeti gyakorlati tevékenység

Az első órát a harmadik osztályban egyfajta ismertető jellegű órának szántam, ahol a gyerekeket megpróbálom jobban megismertetni az önarckép készítés műfajával. Az óra elején megkérdeztem, hogy mit is tanultak az előző művészet órájukon, miután ezt megbeszéltük egy játékos figyelemfelkeltő játékkal kezdtem el az órát, ahol a tanulóknak bizonyos állatok, gépek hangjait mutattam, amit nekik fel kellett ismerniük, és gyorsan le kellett rajzolniuk.

Ezután megkérdeztem a tanulókat, hogy tudják e, hogy mi az az önarckép, majd pedig részletesebben megbeszéltük azt pár példa segítségével. A tanóra során interaktív játékokkal is próbáltam segíteni, és érdekesebbé tenni a tananyag átadását. Az óra végén összegezve megbeszéltük, hogy miről tanultunk ezen az órán. Házi feladatként pedig megkértem őket, hogy gondolkozzanak el azon, hogy mit szeretnének majd csinálni felnőtt korukban, mert ez egy fontos része lesz a következő, másnap ős óránknak.

A második órán először felelevenítettük, hogy miről tanultunk az előző órán, amihez igaz/hamis kérdéseket tettem fel a diákoknak, és megkérdeztem őket, mi volt a legérdekesebb dolog, amit az előző órán halottak. Utána az előzőnaphoz hasonlóan egy játékos motivációs játékot játszottunk, amiben egy kisebb zsákból kihúztam különböző színű lapokat, a tanulóknak minnél több olyan dolgot kellett lerajzolniuk, ami olyan színű, majd pedig összehasonlítottuk mindenkiét.

Megkérdeztem a tanulókat, hogy emlékeznek e arra, hogy mit is kértem tőlük házi feladatként, majd megbeszéltük, hogy ki mit szeretne csinálni majd felnőtt korában. Ezután elmondtam nekik, hogy a mai órán egy olyan rajzot kellesz készíteniük, amiben lerajzolják a jelenlegi önmagukat, és a jövőbelit, aki már azt a munkát végzi, amik szeretnének majd lenni. Példaként mutattam a tanulóknak több fotót is, ahol híres emberek gyermekkori és jelenkori képeik vannak, de megmutattam az enyémet is példaként, majd megindítottam a foglalkozást. Az óra végére minden gyerek sikeresen elkészítette a jelenkori, és jövőbeli önarcképét.

1. Óravázlat-Önarckép-Elmélet

Célcsoport: 3. osztály

Tantárgy: Művészet

Az óra témája: Önarcképek a művészetismeret során

Osztálylétszám: 5

Az óra ideje: 45 perc

Az óra feladatai (céljai):

- művészettörténeti ismerete bővítése
- fantázia és képzelet fejlesztése
- szövegértés
- szókincsbővítés
- véleményalakítás képességének fejlesztése
- az esztétikai érzék és ítélőképesség fejlesztése
- a vizuális kommunikáció fejlesztése
- a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- egymás meghallgatása
- tolerancia és együttműködés másokkal

Az óra levezetéséhez szükséges eszközök:

- rajzlap (A4 lap), ceruzák
- Laptop, vetítő

Az óra típusa: új ismeretet feldolgozó

Az óra menete:

I.Szervezés, rendteremtés:

Köszöntöm a gyerekeket, létszámellenőrzést tartok, megkérem őket, hogy készüljenek elő az órához.

II.Számonkérés

- Mi volt az előző óránk témája?
- *Tavaszi természetben, tavaszi fa ábrázolása.*
- Milyen évszak van most?
- *Tavaszi.*
- Milyen színei vannak a tavasznak?
- *Zöld, kék, fehér, sárga,*
- Mik a tavasz jellegzetességei?
- *A növények új életre kelnek, a madarak vissza térnek.*
- Mivel készítettük el a rajzot?
- *Vízfestéket, és temperát.*
- Főként milyen színeket használtunk?
- *Zöldet, és kéket.*

III.Motiváció

A gyerekekkel együtt egy játékot játszunk motivációként, aminek a neve „Minek a hangja?”.

A játékban a gyerekeknek egy hangokat mutatok, ami egy-egy állathoz, tárgyhoz, vagy géphez tartozik. A gyerekeknek pedig az a feladata, hogy le kell rajzolniuk, amit szerintük

hallottak. A hangok között nem sok idő fog eltelni, ezért elegendő, ha csak gyors, kisméretű, vázlatrajzokat készítenek. A játék végén a tanulók összehasonlítják megoldásaikat.

Hangok lehetnek: autók, madarak, folyó, állat, stb hangok.

IV. Az új anyag átadása

Elmondom a gyerekeknek, hogy a mai órán az önarcképekkel fogunk foglalkozni.

Az önarckép saját magunkról készített portré, rajzot jelent. A régebbi időkben a művészek önmagukat nem ábrázolták, mivel azt gondolták, hogy ez a hiúság (önimádat) jele. Ezért az őskor híres művészeinek képei, vagy szobrai, csak úgy készültek el, hogy más művészek ábrázolták őket.

Az ősi görög mitológia szerint az önarcképet egy isten alkotta meg, akit Narkisszosznak (kép a mellékletletben) hívtak. A legenda szerint Narkisszosz vadászat közben egy folyó partjára ért, és mivel inni akart, belenézett a folyótükörbe. Ekkor megpillantotta önmagát és azon nyomban magába szeretett.

Egész nap ott maradt és hasztalan próbálta magához ölelni tükörképét. Így a mítosz szerint a festészet első műfaja az önarckép festése volt.

A művészet történetében a festők kiváltsága volt, hogy egy-egy festményen titokban

21. ábra Az elméleti anyag átadása

megjelenítsék saját magukat, mint egy esemény egyik résztvevője, vagy a háttérben elrejtett személy.

A háttérben rejtette el magát például Jan van Eyck Arnolfini házaspárjánál (kép a mellékletletben), mivel a festő a háttérben lévő tükör segítségével ábrázolta önmagát. Ezzel szemben Velazquez Az udvarhölgyek című festményénél (kép a mellékletletben) pedig önmagát egy esemény részeseként ábrázolja. Azt a pillanatot örökíti meg, amikor elkezd megfesteni az udvarhölgyek portréját.

Az önarcképek elkészítésének az lehetett az alapja, hogy a későbbi generációk is megismerjék a festők arcvonásait, személyüket, ne csak az alkotásaikat.

Idővel az önarckép önálló műfajjá vált, de még mindig csak a festők, szobrászok kiváltsága volt.

Egyes festők több önarcképet készítettek önmagukról fiatal koruktól egészen időskorukig. Rebrant is egy ilyen festő volt, nagyon sok képet készített önmagáról. Most pedig egy játék segítségével ismerkedjünk meg az önarcképeivel (Játék a mellékletben):¹

Ismerkedjünk meg közösen pár híres arcképpel (Játék a mellékletben):

A játék szintén a Nemzeti Közoktatási portálról, 7. Vizuális Kultúra tantárgyhoz készített Ismerkedj Önmagaddal témájú segédanyagából származik.

Az önarcképet eredetileg úgy festették meg a festők, hogy önmaguk elé egy tükört raktak, és azt figyelve festették meg arcvonásaikat. Ezzel kapcsolatban nézzünk meg közösen egy videót, ahol egy festő önmagát tükörnézetből festi meg.²

A fényképezés napjainkban már lehetővé teszi, hogy mindenki megörökítse saját magát, akár mobiltelefonja segítségével. A szelfi egy önmagunkról készített portréfotó, amely segítségével életünk fontosabb réseit is megörökíthessük, de csupán szórakozásból is készíthetünk képeket (Játék a mellékletben). A játék szintén a Nemzeti Közoktatási portálról, 7. Vizuális Kultúra tantárgyhoz készített Ismerkedj Önmagaddal témájú segédanyagából származik.

V.Összegzés

Újra megmutatom a gyerekeknek Narkisszosz, Jean van Eyck, Velázquez, Van Gogh, és Rembrandt képét, így elevenítjük fel az óra tananyagát.

VI.Házi feladat

Mindenki gondolkozzon el azon, hogy milyen szakmával szeretne foglalkozni felnőtt korában, mivel foglalkozik az a szakma, és miért szeretne az lenni.

2.Óravázlat-Önarckép-Gyakorlat

Célcsoport: 3. osztály

Tantárgy: Művészet

Az óra témája: Önarcképek készítése

Osztálylétszám: 5

Az óra ideje: 45 perc

Az óra feladatai (céljai):

- művészettörténeti ismerete bővítése

---

¹ Nemzeti Közoktatási portálról, 7. Vizuális Kultúra tantárgyhoz készített Ismerkedj Önmagaddal témájú segédanyag első része az Önarckép https://www.nkp.hu/tankonyv/vizualis_kultura_7_sni/lecke_01_002

² Önarckép készítése tükör segítségével youtube videó <https://www.youtube.com/watch?v=VvII6UgYO7w>

- fantázia és képzelet fejlesztése
- szövegértés
- szókincsbővítés
- véleményalakítás képességének fejlesztése
- az esztétikai érzék és ítélőképesség fejlesztése
- a vizuális kommunikáció fejlesztése
- a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- egymás meghallgatása
- tolerancia és együttműködés másokkal

Az óra levezetéséhez szükséges eszközök:

- rajzlap, ceruzák, és zsírkréták
- színes lapok
- A4 lapok

Az óra típusa: új ismeretet feldolgozó

Az óra menete:

I. Szervezés, rendteremtés:

Üdvözlöm a gyerekeket, majd létszámellenőrzést tartunk, és megkérem őket, hogy közösen vegyünk elő a mai órához szükséges eszközöket.

II. Számonkérés

Igaz, vagy hamis kérdések segítségével felelevenítjük az előző órán tanultakat az önarcképekkel kapcsolatban.

- A mitológia szerint Arészhoz köthető az önarckép feltalálása *Hamis*
- Régen a művészek nem ábrázolják önmagukat, mert úgy gondolták, hogy az a hiúság jele *Igaz*
- Először csak elrejtve ábrázolták önmagukat a festők *Igaz*
- Jean van Eyck Az Arnolfini házaspár című festményében az ablakban rejti el az önarcképét *Hamis*
- A festők az önarcképeiket tükrök segítségével festették meg *Igaz*
- A modern korban már nincs jelen az önarckép készítése *Hamis*

III. Motiváció

Motivációként a gyerekekkel közösen egy játékot játszunk. Első lépésként minden tanuló kap nagy lapot. Egy színt kihúzok a zsákból, felmutatom, és felteszem a színmintát a táblára.

A tanulóknak az lesz a feladatuk, hogy minél több dolgot rajzoljanak, aminek ilyen színe van. Öt perc elteltével jelzek, és a ceruzákat le kell tenni. Az győz, aki a legtöbb rajzot készítette. A következő színt már a győztes húzza, és a játék folytatódhat tovább!

IV. Az új anyag átadása

Megkérdezem a gyerekeket, hogy emlékeznek-e arra, hogy mit mondtam előző órán, mi is a házi feladat. Miután megbeszéltük, hogy a házi feladat az volt, hogy mindenki gondolkozzon el azon, hogy mi is szeretne lenni, elmondom nekik, hogy ezt azért kértem, mert a mai órán az lesz a feladatuk, hogy önarcképet készítsenek. Nem csupán egy mostani önmagukról készült önarcképet fogunk elkészíteni, hanem egy olyat is, amelyiken a jövőbeli elképzelt személyük is van azt a cselekvést végezve, amit mondtak, hogy mik is szeretnének lenni.

Példaként mutatok a gyerekeknek egy pár olyan képet ahol különböző emberek gyermekkori és felnőttkori képeit láthatják (Képek a mellékletben), köztük az enyém is. majd elmondom, hogy én már gyerekkoromban, amikor

22. ábra Gyakorlati folyamat

olyan idős lehettem, mint ők, már akkor is tanárno vagy óvono szerettem volna lenni.

Elindítom a folyamatot, és elmondom a tanulóknak, hogy a rajzot először grafit ceruzával megrajzoljuk, majd, színes ceruzával vagy zsírkrétával kiszínezzük. Az első lépésként a

23. ábra Alkotás közben

vízszintes lapunkat elosztjuk, két részre, a lap bal oldalára a jelenkori énüket rajzoljuk, a baloldalra pedig a jövőbelit. Amikor a gyerekek elkezdik, a rajz elkészítését a folyamat közben megkérdezem a gyerekeket egyesével, hogy mik szeretnének lenni felnőtt korukban, miért szeretnének azzal foglalkozni, és mit is csinálnak pontosan abban a szakmában.

Felhívom a gyerekek figyelmét arra, hogy a jövőkori önarcképüknel úgy is ábrázolhatják önmagukat, hogy már azt a cselekvést végzik, amit mondtak, hogy szeretnének felnőttkorukban csinálni.

V. Összegzés, értékelés

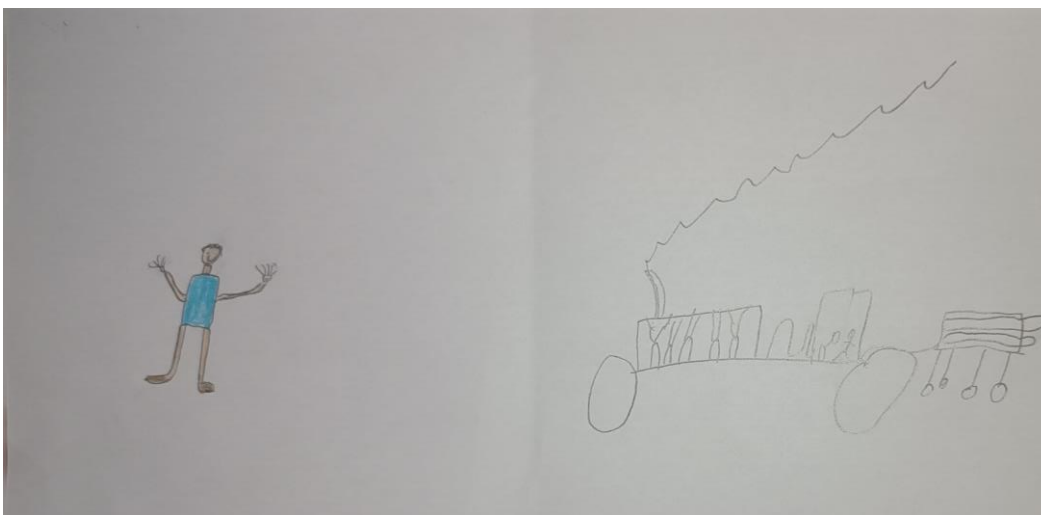
Miután a gyerekek elkészültek rajzaikkal, mindenki kihozza, felhelyezi a táblára. Minden gyerek elmondja, hogy melyik rajz a kedvence, és miért, Majd közösen megpróbálják kitalálni, hogy a rajzot melyik tanuló készítette.

VI. Házi feladat

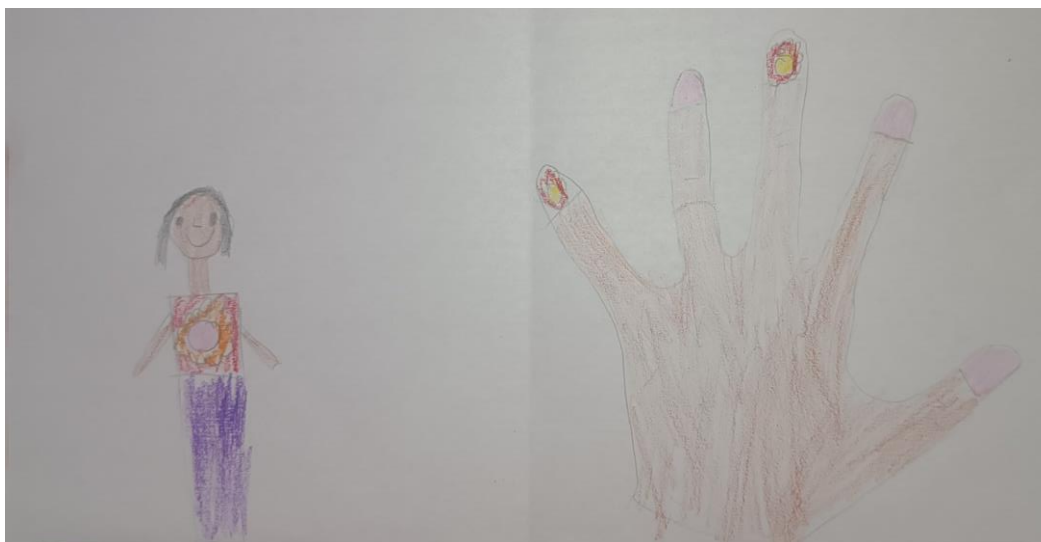
Házi feladatként a gyerekek feladata, hogy kérdezzék meg a szüleiket, hogy ők mik szerettek volna lenni gyermekkorukban.

A munka eredménye:

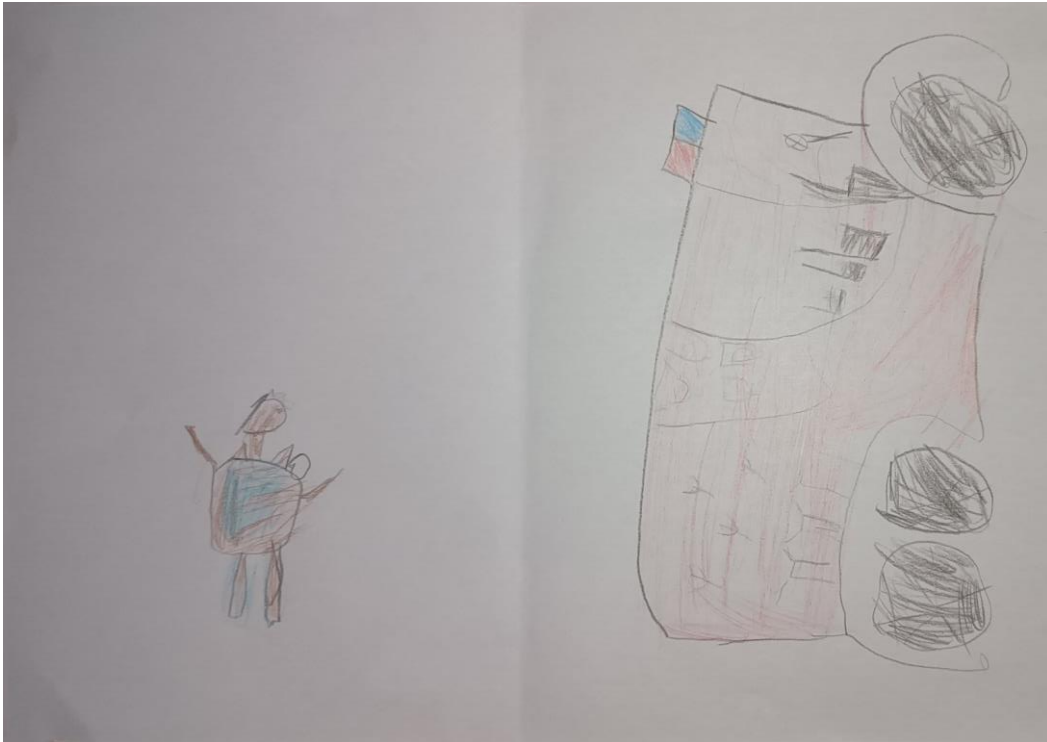
Az első képen, a baloldalon a kisfiú jelenkori, gyermekkori önmagát láthatjuk, a jobb oldalán pedig egy traktor, mivel a kisfiú az elmondása szerint traktorista szeretne majd lenni felnőtt korában.

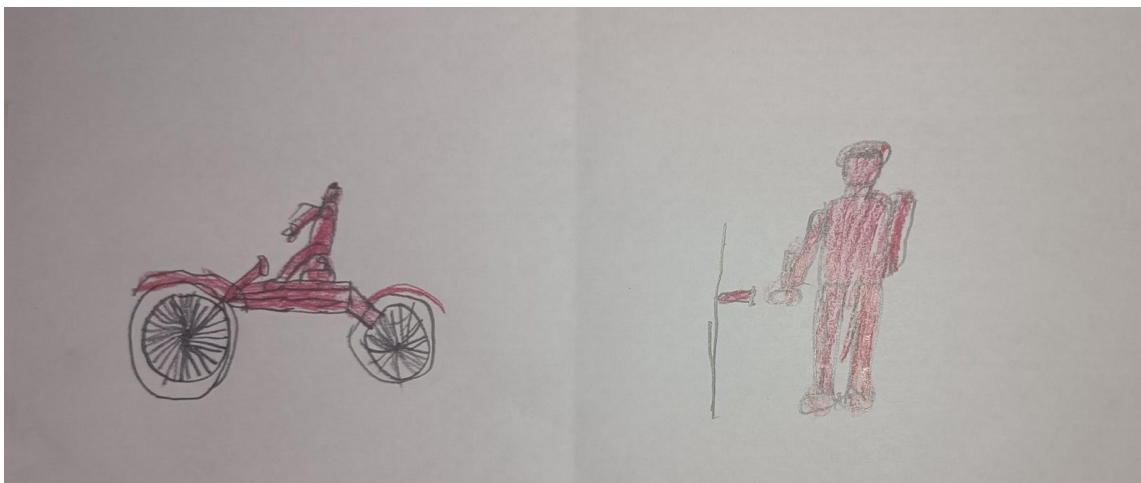
A második rajzot egy kislány készítette, aki szintén a rajz bal oldalára helyezte el jelenkori önmagát, a jobb oldalra pedig egy kezet rajzolt színes körmökkel, mivel ő felnőttkorában manikűrös szeretne majd lenni.

A harmadik képet szintén egy kisfiú rajzolta, aki a bal oldalára gyermekkori önmagát jobb oldalára pedig egy tűzoltó azutót rajzolt, mivel ő tűzoltó szeretne majd lenni.

A negyedik képen a kisfiú jobb oldalt ábrázolta jelenkori önmagát, a rajz bal oldalán pedig egy motorbiciklit, és egy rajta ülő motorversenyzőt rajzolt, mivel felnőtt korában ő majd az szeretne lenni.

Az ötödik rajzot szintén egy kisfiú készítette, aki baloldalon gyermekkori önmagát focizva ábrázolta, mivel most az a kedvenc elfoglaltsága, a jobb oldalra pedig egy rendőrautót rajzolt, mert rendőr szeretne majd lenni.

Véleményem szerint az óra sikeresnek mondható, mivel a tanulók már az első órán is nagyon sokat megjegyeztek az elmondottakkal kapcsolatban, amit az is nagyon jól bizonyított, hogy minden kérdésre kitűnően tudtak válaszolni. Nagyon kíváncsiak voltak a témát illetően, mivel rengeteg kérdést tettek fel már az első órán is.

Az óra sikerességét még az is bizonyítja, hogy amikor a második óra kezdetén visszakérdeztem tőlük az előző órán tanultakat nem csak a kérdéseimre válaszoltak, hanem mindent elmondtak az előző óráról.

Tetszett nekik az óra elejei motivációs játékok is, de az interaktív játékok is nagyon lekötötték a figyelmüket. A gyakorlati rész során is nagyon aktívak voltak, és nagy örömmel mesélték, hogy mik szeretnének lenni majd felnőtt korukban.

A rajzot szerintem minden tanuló a legjobb tudása szerint próbálta meg elkészíteni, úgy hogy minnél élethűbbek legyenek. Nagyon különleges rajzok készültek el, mindegyik nagyon egyedi lett.

A második óra végeztével megkérdeztem őket, hogy tetszettek e nekik ezek a közös órák, és azt mondták, hogy igen, és szeretnék, ha még több ilyen órájuk lenne majd.

A Portré műfaji sajátosságainak bemutatása és arra épülő művészeti gyakorlati tevékenység

A negyedik osztályában tartott első órát elméleti, ismertető jellegű óraként tervettem meg. Az óra elején megbeszéltük a tanulókkal, hogy miről tanultak, mit is csináltak az előző művészet órájukon, majd egy játékos motivációs játékot játszottunk, ahol kisebb csoportokra osztottam a tanulókat, és a táblára különböző mellékneveket írtam fel, a diákoknak pedig az

volt a feladatuk, hogy minnél több olyan dolgot rajzoljanak le, amire legalább két melléknév igaz a négyből.

A játék után megkérdeztem a tanulókat, hogy tudják e, hogy mik is azok a portrék, majd pedig részletesebben bemutattam nekik a portré készítés változásait az évszázadok során. Megnéztünk egy oktató jellegű videót arról, hogy hogyan kell elkészíteni egy portrét, majd közösen játszottunk egyet. A játékban különböző híres portrékat mutattam a tanulóknak, majd állításokat mondtam, és a tanulóknak ki kellett találniuk, hogy melyik portréra lehet igaz ez az állítás. Miután a tanulók kitalálták elmondtam nekik, hogy ki is festette ezt a portrét, és mit kell róla tundi. Az óra végén megismételtük a tanulókkal, hogy mivel is foglalkotunk, majd megkértem őket, hogy házi feladatként a következő órára hozzák el a szüleik esküvőjén készült képet, mert ez fontos eleme lesz majd a következő óránknak. A második közös óránkat szintén egy kis ismétléssel kezdtük az előző napi beszélgetésünkkel kapcsolatban. Ezután játszottunk egy játékot, amiben a tanulóknak mondtam egy betűt, és nekik pedig minnél több olyan dolgot kellett lerajzolniuk, ami ezzel a betűvel kezdődik. Ezt követően megmutattam a diákoknak Jean van Eyck Arnolfini házaspár című festményét, és megnéztük, hogy hová rejtette el magát a festő ezen a képen, majd pedig elmondtam nekik, hogy ezt a festményt fogjuk mi is újra alkotni a mai órán, amihez segítségünkre lesznek a szüleik esküvői fotói. A feladatuk pedig az lesz, hogy el kell magukat rejteniük ezekbe a fotókba, mintha ők lennének Jean van Eyck. Miután elvégeztük a feladatot megbeszéljük, kinek mi volt a kedvence része a mai órán.

1. Óravázlat-Portré-Elmélet

Célcsoport: 4. osztály

Tantárgy: Művészet

Az óra témája: Portrék a művészetismeret során

Osztálylétszám: 7

Az óra ideje: 45 perc

Az óra feladatai (céljai):

- művészettörténeti ismerete bővítése
- fantázia és képzelet fejlesztése
- szövegértés
- szókincsbővítés
- véleményalakítás képességének fejlesztése
- az esztétikai érzék és ítéloképesség fejlesztése

- a vizuális kommunikáció fejlesztése
- a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- egymás meghallgatása
- tolerancia és együttműködés másokkal
- arckép részekre darabolása, újraértelmezése
- kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése.
- más nézőpontba helyezkedés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése.
- társas kompetenciák fejlesztése

Az óra levezetéséhez szükséges eszközök:

- rajzlap (A4 lap), ceruzák
- Laptop, vetítő

Az óra típusa: új ismeretet feldolgozó

Az óra menete:

I. Szervezés, rendteremtés:

Köszöntöm a gyerekeket, létszámellenőrzést tartok, megkérem őket, hogy készüljenek elő az órához.

II. Számonkérés

- Miről tanultunk az előző órán?
- *A sárkányokról*
- Milyen történetekben találkozhatunk sárkányokkal?
- *Mesékben, mondákban, mítoszokban.*
- Élnek a valóságban sárkányok?
- Vajon miért találtak ki az emberek ilyen lényeket?
- Honnan merítették ötletet?
- Mit tudtok a sárkányokról?

III. Motiváció

Motivációként egy játékot játszunk a tanulókkal, amihez első sorban négy csapatra osztom az osztályt. Mindenki kap egy írólapot. A lapokat függőlegesen és vízszintesen is ketté kell hajtani, majd újra kinyitni.

Négy melléknevet íratok fel a lap egy-egy mezőjébe. Például: kicsi, fekete, gömbölyű, zöld. A tanulóknak az a feladatuk, hogy néhány perc alatt minden mezőbe rajzoljanak egy, vagy több olyan dolgot, amely megfelel a felírt szavaknak.

A gyerekek az idő lejártával kihozzák a lapokat a táblához, felhelyezzük őket a táblára, és megbeszéljük az eredményeket. A következő alkalommal új szavakat kell felírni.

IV. Az új anyag átadása

A képzőművészet egyik izgalmas műfaja a portré, vagyis az emberábrázolás. A művészet ezen ága nagyon népszerű volt a középkorban. A nemes családok előszeretettel készítettek önmagukról, és családjairól portré képeket. Nagyon fontos szerep volt a portréknak, mivel legtöbbször így fejezték ki a gazdagságukat, és a társadalomban betöltött szerepüket. Ezeket általában a falakra helyezték, és ezzel több generációt is betudtak mutatni.

A fényképezőgép feltalálása előtt a portrékészítő szobrászok és festők legfontosabb célja az volt, hogy az alkotáson a modell felismerhető legyen. A valóság-hűség érdekében nagy hangsúlyt fektettek az ábrázolt személy jellemvonásaira és a személyiségére utaló jegyekre, de gyakori volt a megszépített (idealizált) ábrázolás is. De ezen kívül voltak olyan portré képeket is, amelyeken a gazdagság bemutatása fontosabb volt, mint a személyé. Ezekben a portrékon a szereplők ruhái, és környezetük nagyon díszített volt, amivel azt az érzést keltették az emberekben, hogy a gazdagságuk elképzelhetetlen.

A világ leghíresebb portréja is a középkorból származik, ami nem más, mint Leonardo da Vinci Mona Lisája. Már a középkor előtt is készítettek portrékat például az ókori Egyiptomban. Ahol a fáraók sírjaikban a szarkofágokra festették a fáraók portréit, vagy szobrokat készítettek róluk. A Görögök is nagyon szerettek portrékat készíteni, de leginkább csak a szobraik maradtak fent. Később, a fényképezés térhódításával a portréfestészet egyre inkább visszaszorult.

A portrérajzolás szabályrendszerében fontos szerepet kap az arányok és tónusok, valamint az ön- és vetett árnyékok helyes ábrázolása. Nézzünk is meg a portrékészítésről egy videót!³

Most pedig játszódjunk közösen! Portré képeket mutatok, és nektek ki kell találnotok, hogy melyik portréra illik a leírás.

---

³ Nemzeti Közoktatási portálról, 7. Vizuális Kultúra tantárgyhoz készített Ismerkedj Önmagaddal témájú segédanyag második része a Portré https://www.nkp.hu/tankonyv/vizualis_kultura_7_sni/lecke_01_002

Első: Én egy olyan személy vagyok, aki esténként nagyon sokáig szeretem nézni a kedvenc sorozatát, ezért reggelente nagyon álmos, mert korán kell kelnie, hogy beérjen a munkahelyére. Mivel sosem alszik eleget, ezért az emberek reggelente csupán ásítva látják. Ki lehetek én? (Ötödik kép Munkácsi Ásító inasa)

Második: Én egy olyan ember vagyok, aki már nagyon sok mindent megélt, ezért az arcom nagyon fáradtnak tűnik, én már csak pihenni szeretnék, és az unokáimmal lenni. Ki lehetek én? (Első kép Rembrandt önarcképe)

Harmadik: Én egy olyan személy vagyok, aki kifejezetten szeret a természetben lenni, a legtöbb állattal nagyon jól ki tudok jönni, ezért egy egészen különleges házi állatom van, egy hermelin. Ki lehetek én? (Hatodik kép Leonardo da Vinci Hermelines hölgy)

Negyedik: Én kifejezetten szeretem a divatot, már gyermekkoromtól kezdve szerettem csinosan öltözködni, a mai napon is egy igen elegáns öltözetet viselek egy nagyon különleges fülbevalóval. Ki lehetek én? (Második kép Jan Vermer Leány gyöngy fülbevalóval)

Ötödik: Hozzám nagyon közel állnak a művészetek, de mind közül a kedvencem a zene, amivel sok embert boldoggá tudok tenni, és ez által én is boldog leszek. Nagyon különleges

a hangszerem lantnak hívják, én nagyon szeretem, de sokan nem ismerik. Ki lehetek én?
(Negyedik kép: Frans Hals A bohóc játéka a lanton)

Hatodik: Én egy igazán nyugodt személyiség vagyok, szeretem, ha minden pontos és rendezett, ritkán mutatom meg a mosolyomat, de ha hallok egy igazán jó viccet, akkor könnyen előtűnik. Ki lehetek én? (Harmadik kép Leonardo da Vinci Mona Lisa)

Szerintetek mi lehetne a mai foglalkozásuk a portrékon szereplő személyeknek? Miért?

V. Összegzés

Miről tanultunk a mai órán?

Mikor készültek a legelső portréképek?

Melyik a világ legismertebb portréja?

A mai világban már hogyan készítünk portrét?

Kik készítettek leginkább portrékat a középkorban, és miért?

VI. Házi feladat

A következő órára hozzátok el a szüleitek házassági fotóit.

2. Óravázlat-Portré-Gyakorlat

Célcsoport: 4. osztály

Tantárgy: Művészet

Az óra témája: Portrék a művészetismeret során

Osztálylétszám: 7

Az óra ideje: 45 perc

Az óra feladatai (céljai):

- művészettörténeti ismerete bővítése
- fantázia és képzelet fejlesztése
- szövegértés
- szókincsbővítés
- véleményalakítás képességének fejlesztése
- az esztétikai érzék és ítélőképesség fejlesztése
- a vizuális kommunikáció fejlesztése
- a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- egymás meghallgatása
- tolerancia és együttműködés másokkal
- arckép részekre darabolása, újraértelmezése
- kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése.
- más nézőpontba helyezkedés, jelenségek más szövegből való érzékelésének erősítése.
- társas kompetenciák fejlesztése

Az óra levezetéséhez szükséges eszközök:

- rajzlap (A4 lap), ceruzák, zsírkréták
- házassági fotók

Az óra típusa: új ismeretet feldolgozó

Az óra menete:

I. Szervezés, rendteremtés:

Köszöntöm a gyerekeket, létszámmellenőrzést tartok, megkérem őket, hogy készüljenek elő az órához.

II. Számonkérés

Miről tanultunk az előző órán?

Mikor készültek a legelső portréképek?

Melyik a világ legismertebb portréja?

A mai világban már hogyan készítünk portrét?

Kik készítettek leginkább portrékat a középkorban, és miért?

III. Motiváció

Motivációként egy játékot fogunk játszani, aminek a neve „Mi kezdődik ezzel a hanggal?”. Csoportokra osztom az osztályt. Kiválasztok egy hangot, ezzel kell kezdődnie a tárgyak, élőlények nevének, amit a gyerekek lerajzolnak. Ilyen hangok lehetnek állat, madárhangok, vagy közlekedési járművek hangjai. Csak kisméretű, gyors, vázlatos rajzra van idő. A csoport tagjai párhuzamosan készítik a rajzokat.

IV. Az új anyag átadása

A gyerekekkel a mai órán Jean van Eyck Arnolfini házaspár című festményét fogjuk újra alkotni. A gyerekektől házi feladatként kértem, hogy hozzák el a szüleik házassági fotóit, amiből egy saját festményt fognak készíteni.

Megmutatom a tanulóknak a festményt, majd megbeszéljük, hogy mit is látunk a festményen, és miért ilyen különleges ez a festmény. Elmondom a gyerekeknek, hogy ez a festmény egy házaspárról készült, de nagyon különleges, mivel a festő elrejtett rajta valamit. Megkérem

őket, hogy nézzék meg egy kicsit jobban a festményen lévő tükröt, hogy nem e látnak benne valamit. Miután mindenki megnézte elmondom, hogy a festő abba tükörbe rejtette el önmagát, de hogy biztosan tudjuk, hogy az ő ezért a tükör felé le írta a nevét is.

Elmondom a tanulóknak, hogy a mai napon mi is olyanok leszünk, mint Jean van Eyck és megpróbálunk elrejtőzni a szüleink esküvői fotójába.

Az első feladatuk az lesz, hogy a fotót ragasszák a kép egyik szélére, majd önmagukat rajzolják a festményre, mintha ők lennének a festők, vagy a résztvevők ezen a festményen. A képet színes ceruza, vagy zsírkréta segítségével készíthetik el.

A festményt úgy is elkészíthetik, hogy mintha a kezükben tar a szüleik képét, vagy akár önmagukat hátulról is ábrázolhatják, előttük egy festővászonnal, amelyen a házassági fotó szerepel, vagy mintha ez egyik résztvevők lennének a szüleik esküvőjén, és megpróbálnak elbújni az adott képen, de ez teljes mértékben az ők fantáziájukra van bízva.

A folyamat során, végig felelek a gyerekek kérdéseire, és felhívom a figyelmüket arra, hogy ha szeretnék, akkor segítek nekik.

V. Összegzés, értékelés

A feladat elvégzése után, megkérem a diákokat, hogy hozzák ki a táblához az elkészült rajzaikat, majd mindenki elmondhatja, hogy melyik a kedvence, és miért, majd közösen megpróbáljuk kitalálni, hogy melyik rajzot ki készítette.

Megdicsérem a gyerekeket, majd pedig közösen rendet rakunk az osztályteremben.

VI. Házi feladat

Házi feladatként a gyerekeknek otthon meg kell mutatniuk az aznap készült festményt, és meg kell kérniük a szüleiket, hogy meséljenek nekik arról a napról.

A munka eredménye:

Szakedolgozatom gyakorlati része során célom az volt, hogy a 3. és 4. osztályos gyerekeknek művészeti foglalkozásokat tartsak az önarcképpel és a portrékkal kapcsolatban. Az önarckép és a portré, mint művészeti kifejezési forma izgalmas lehetőséget nyújt a tanulók számára saját személyiségük és kreativitásuk felfedezésére.

Az előkészítő fázisban kutatást végeztem az önarckép és a portré témakörében, hogy megfelelő elméleti háttérrel rendelkezek a foglalkozásokhoz. Kidolgoztam a foglalkozások menetét és az alkalmazott technikákat, figyelembe véve a gyerekek életkorát és képességeit.

A művészeti foglalkozások során a gyerekeknek lehetőséget adtam a saját önarcképek készítésére, és a portrékkal való megismerkedésre. Először megismertettem velük az alapvető fogalmakat és technikákat, példákat mutattam nekik.

A foglalkozások során tapasztaltam, hogy a gyerekek nagy lelkesedéssel és kreativitással vetették bele magukat a tevékenységbe. Képesek voltak kifejezni egyedi személyiségüket és érzéseiket az alkotásaikon keresztül. A foglalkozások segítettek nekik az önkifejezés és a képzelőerő fejlesztésében, valamint a vizuális gondolkodás és az esztétikai érzék kialakításában.

Az én véleményem szerint az órák sikeresnek mondhatók, mivel a tanulók mind az elméleti, mind a gyakorlati résznél nagyon aktívan és ügyesen részt vettek. Az óra sikerességét szerintem az is bizonyítja, hogy a diákok nagyon sok mindent megjegyeztek az elméleti részből is, mivel a második óra elején lévő ismétléskor nagyon ügyesen megtudták nevezni az előző órán mutatott portrék szereplőit, vagy festőit is.

Nagyon élvezték az órán lévő játékokat, és vidókat is, de a gyakorlati résznél is ügyesek volt, bár először a feladat hallatán egy kicsit megszeppentek, de egy kis gondolkodás után már mindenki tudta, hogy hogyan szeretné magát ábrázolni majd a szülei esküvői képén. Néhányan egy kicsit félre értették magát a feladatot, de a munkáikat így is elvégezték. A munkáikat megfigyelve elmondhatjuk, hogy nagyon különböző művek jöttek létre, mivel volt, aki csak magát, de mások testvéreiket, vagy kedvenc háziállatukat is ábrázolták, mivel a bemutatott Jean van Eyck festményen is több minden szerepelt.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy az önarckép és a portré foglalkozások pozitív hatással voltak a gyerekek fejlődésére és önkifejezési képességeire.

Összegzés

Az emberábrázolás nagyon sokat változott az évszázadok során, hatalmas utat tett meg az ősemberek barlangrajzaitól egészen a modern kor emberábrázolásáig. Minden művészeti korszakban változott egy kicsit, és mindig más szempont számított mérvadónak. Rengetegett változott az emberábrázolás módja, célja, és hangsúlyai, de mindig is nagy szerepet játszott az ember életében, mert ezzel tud maradandót alkotni a jövő nemzedés számára.

Az évszázadok során nagyon sok célja volt az emberábrázolásnak, volt, amikor a státusz bemutatásának céljából készítették, a pompát, és a gazdagságot szerették volna vele bemutatni, volt, amikor az önimádat, vagyis a nárcizmus jelének tekintették a festők és szobrászok önarcképeit, de ez is nagyon sokat változott, mivel a modern korban a művészek az önarcképeikkel inkább már a személyiségüket, érzéseiket, és mondanivalóikat szerették volna bemutatni.

A szobrászatban való emberábrázolás is nagyon nagy utat tett meg a termékenység, és szolgaszobroktól a tökéletesen megformált márványszobrokig.

A témából kiindulva építettem fel az szakdolgozatom gyakorlati részét is, amiben a Guti iskolába látogattam el, és ott elméleti és gyakorlati órák keretein belül élményközpontúan mutattam be a gyerekeknek az Önarckép és Portré ábrázolás műfaját.

Az első elméleti órán, amit a harmadik osztályban tartottam megpróbáltam a tanulókat jobban megismertetni az önarckép kultúrájával, és érdekességeivel, ennek érdekében interaktív játékokat játszottunk, és videókat is néztünk. A második, az az gyakorlati óránkon először megismételtük az előző órán tanultakat, majd készített minden tanuló két önarcképet, egyet a jelenlegi, egyet pedig a jövőbli önmagáról, úgy, hogy a jövőbeli önmagukat úgy ábrázolták, hogy azt a munkát végzik, amik szeretnének majd lenni, ha felnőttek.

A negyedik osztályban is két órát, egy elméletit, és egy gyakorlatit tartottam. Az elméleti órán a portré készítés műfajával ismerkedtünk meg, és azzal, hogy a régi időkben hogyan ábrázolták önmagukat a festők. A gyakorlati óránkon pedig minden diák elhozta a szülei esküvői képét, amin ábrázolták magukat Jean van Eyck Arnolfini házaspár portréja alapján.

Az órák során próbáltam minnél több olyan önarcképet, és portrét mutatni a tanulóknak, amelyet nem biztos, hogy ismertek. Véleményem szerint az alsó osztályos gyermekeket nagyon érdekli a művészetek, ezért nagyobb hangsúlyt is lehetne fektetni rá,

mivel, ahogyan észrevettem a tanulók nagyon kíváncsiak, és fogékonyak az újra. Minden érdekelte őket, és élvezettel figyelték a festmények legapróbb részleteit is.

Резюме

На протязі століть образ людини багато в чому змінилася. Величезний шлях пройшов від малюнків первісної людини до сучасного образу людини, міняючись у кожному столітті, але завжди залишався найголовнішим для людини.

Він завжди створювався з іншою метою. Головною метою створення зображення людини залишалось створення довготривалого для майбутнього людства. Створення образу людини відігравав важливу роль не тільки в живописі, а й у скульптурі.

Зображення людини протягом століть робилось з багатьма цілями. Були часи коли робили для висвітлювання багатства, та були часи коли художники не наважувалися робити автопортрети, тому що це рахувалось самолюбством. У сучасному світі це дуже помінялось, так як художники автопортретом висвітлюють свою особистість та свої почуття.

Свою роботу я створила виходячи з теми роботи, з яким я відвідала навчальний заклад для теоретичного та практичного заняття на уроках у Гутівській Гімназії. У третьому класі займалися з автопортретом, а у четвертому класі з портретом.

Felhasznált irodalom

- Alan Johnston, Az archaikus Görögország, Helikon kiadó, Budapest, 1984
- Avignoni kisasszonyok évszázados múlttal. Múlt kor 2007. május 14. 16:00 Letöltés helye: <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=17410> (Utolsó megtekintés dátuma: 2023.04.14)
- Bács Tamás, Bevezetés az ókori Egyiptom művészetébe, Budapest Gondolat Kiadó, 2017 Letöltés helye: http://real.mtak.hu/74960/1/Bacs_nyomdai_nezokeppel.pdf (Utolsó megtekintés dátuma: 2023.04.15)
- Barát Béla, A szépművészetek könyve, Budapest Pesti Hírlap R. T., 1940.
- Barcsay Jenő, Művészeti Anatómia, Budapest Corvina kiadó, 1982
- Bárdos Artúr- A portré hanyatlása, Művészet lap, tizenharmadik évfolyam, harmadik szám, 1914
- Beszédes portrék, halhatatlanná tett modellek. Portfolio 2018. május 28. 13:35 Letöltés helye: <https://www.portfolio.hu/befektetes/20180528/beszedes-portrek-halhatatlanna-tett-modellek-286924> (Utolsó megtekintés dátuma: 2023.02.08)
- Dobrovits Aladár, Egyiptom és a hellenizmus, Franklin társulat, Budapest Magyar irodalmi intézet és könyv nyomda, 1943
- Dömötörfi Tibor „Teltkarcsú” istennők? : A Willendorfi Vénusz és társnői új fényben. História 2008, 125. 2008 / 8 szám Letöltés helye: <https://web.archive.org/web/20170916010613/http://www.historia.hu/userfiles/files/2008-08/Domotorfi.pdf> (Utolsó megtekintés dátuma: 2023.05.01)
- Horváth Gizella: Tükröm, tükröm... Az önarckép lehetőségei a kortárs képzőművészetben, in: Korunk, XXIII/9, 2012.
- Kákosy László, Az ókori Egyiptom története és kultúrája, Budapest Osiris kiadó, 1998
- Kákosy László, Varga Edit. Egy évezred a Nílus völgyében (Memphis az Óbirodalom korában). Budapest: Gondolat Kiadó, 1970 Letöltés helye: http://mumia.art.pte.hu/periszkop/Musorok/history/Kakosy-Varga_-_egy_evezred_a_nilus_volgyeben.pdf (Utolsó megtekintés dátuma: 2022.11.24)
- Kocsis Alexandra: Reneszánsz arcok, Magyar múzeumok magazin, 2011.10.18 12:00 Letöltés helye: http://archiv.magyarmuzeumok.hu/kiallitas/356_reneszansz_arcok (Utolsó megtekintés dátuma: 2023.03.07)

Kovács Nemere: A képzőművészet története Letöltés
helye:<https://mek.oszk.hu/14000/14064/14064.pdf> (Utolsó megtekintés dátuma:
2023.05.01)

Magyar Oktatási Hivatal: Vizuális kultúra 1-4 tanmenet, 2020

Megfejtették a Willendorfi Vénusz titkát. Múlt kor 2014. február 18. 11:16 Letöltés
helye:https://mult-kor.hu/20140218_megfejtettek_a_willendorfi_venusztitkat (Utolsó
megtekintés dátuma: 2023.05.01)

Paolo Veronese, Az érett reneszánsz. (Historia del Arte, tomo 6.) Budapest: Corvina,
1986.

Patrick Waldberg, A Művészet története: Az antik világ, Budapest: Corvina kiadó,
1986.

Pogány Frigyes, Szobrászat és festészet az építőművészetben. Budapest Műszaki
kiadó, 1965

S. Nagy Katalin, Képzőművészet és kommunikáció, Budapest Typotex Kiadó, 2013

S. Nagy Katalin, Önarcképek – A művész szerepváltozásai, Budapest Palatinus
Könyvesház Kft., 2001

Székesi Ferenc: A látható és a láthatatlan. Művészeti feljegyzések (2000-2018)
Szerkesztő: Cseke Gábor

Szilágyi J. Gy., A "szigorú stílus", in: Ritoók Zs. - Sarkady J. - Szilágyi J. Gy.: A
görög kultúra aranykora, Budapest Gondolat kiadó, 1984

Turay Hedvig, A művészet története a rokokótól 1900-ig. (Eredeti címe: Historia Del
Arte, tomo 8.) Budapest : Corvina kiadó, 1989.

Van Gogh - Világhíres festők sorozat 2. - Világhíres festők sorozat. Nagy Mézes Rita
(szerk.) Budapest Kossuth Kiadó, 2010

Wechter Ákos Az ember, és környezetének ábrázolása, Budapest Nemzetközi
Szakképzési és Felnőttképzési Intézet kiadója Letöltés
helye:[https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Bemeneti_kompetenc
iak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/4_0980_019_101115.pdf](https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Bemeneti_kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/4_0980_019_101115.pdf) (Utolsó
megtekintés dátuma: 2023.04.22)

Мистецтво навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4
клас, 2018

Képjegyzék-Ábra jegyzék

1. ábra: Willendorfi Vénusz

Letöltés helye: <https://hu.alegsaonline.com/art/104609>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

2. ábra: Egyiptomi szolgaszobrok

Letöltés helye: <https://www.szepmuveszeti.hu/mutargyak/szolgaszobor/>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

3. ábra: Kurosz szobor

Letöltés helye: <https://kutakodunk.wordpress.com/2011/03/05/az-ogorog-szobraszat-archaikus-koranak-emberabrazolasa-%E2%80%93-a-kore-es-kurosz-szobrok/>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

4. ábra: Kóré szobor

Letöltés helye: [https://wblog.wiki.hu/Kore_\(sculpture\)](https://wblog.wiki.hu/Kore_(sculpture))

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

5. ábra: Moszkoforosz (Borjúvivő) szobra

Letöltés helye: <https://www.szepmuveszeti.hu/mutargyak/ifjuszobor-a-borjuvivo/>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

6. ábra: Diszkoszvető szobor

Letöltés helye: <https://www.hogyan-kell.com/szakerto-116/lelras-szobor-myron-wdiszkoszveto.html>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

7. ábra: Donatello: Dávid szobra

Letöltés helye:

[https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%B4_\(%D0%94%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%BB%D0%BE\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%B4_(%D0%94%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%BB%D0%BE))

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

8.   **ábra:** Michelangelo: Dávid szobor

Letöltés helye: [https://en.wikipedia.org/wiki/David_\(Michelangelo\)](https://en.wikipedia.org/wiki/David_(Michelangelo))

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

9.   **ábra:** Tiziano: Urbinói Vénusz

Letöltés helye:

https://rumnaplo.blog.hu/2014/11/09/igy_neveld_a_gyujtodet_ii_resz_bav_2014_osz

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

10.   **ábra:** Delacroix: A szabadság vezeti a népet.

Letöltés helye: <https://cultura.hu/kultura/a-romantika-festoj-e-delacroix/>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

11.   **ábra:** Courbet: Álom

Letöltés helye: <https://kaposvar.lib.uni-mate.hu/eduid/item/1905-200-eve-szuletett-gustave-courbet-francia-festo>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

12.   **ábra:** Manet: Olympia

Letöltés helye:

https://ru.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Manet,_Edouard_-_Olympia,_1863.jpg

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

13.   **ábra:** Picasso: Avignoni kisasszonyok

Letöltés helye: <https://uj szo.com/kultura/pablo-picasso-140-eve-szuletett>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

14. ábra: Leonardo da Vinci: Mona Lisa

Letöltés helye:

[https://ru.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Mona Lisa, by Leonardo da Vinci, from C2RMF retouched.jpg](https://ru.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Mona_Lisa,_by_Leonardo_da_Vinci,_from_C2RMF_retouched.jpg)

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

15. ábra: Picasso: Gertrude Stein

Letöltés helye: <https://www.metmuseum.org/de/art/collection/search/488221>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

16. ábra: Teneai Apollón

Letöltés helye: http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-kelet/Okori.es.keleti.muveszet/index.asp_id=225.html

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

17. ábra: Ehnaton fáraó szobra

Letöltés helye: <http://liliom.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1211374>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

18. ábra: Peru Moche

Letöltés helye:

https://www.reddit.com/r/ArtefactPorn/comments/82etdv/moche_portrait_vessel_peru_100_bce500_ce_768x1024/

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

19. ábra: A hadvezér szobra

Letöltés helye: https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_9_nat2020/lecke_04_001

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

20. ábra: Piero di Cosimo: Simonetta Vespucci

Letöltés helye: https://en.wikipedia.org/wiki/Portrait_of_Simonetta_Vespucci

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

21. ábra: Jean Auguste Napóleon portréja

Letöltés helye:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ingres,_Napoleon_on_his_Imperial_throne.jpg

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

22. ábra: Caravaggio önarcképe

Letöltés helye: <https://www.pictorem.com/21300/Self%20portrait%20Caravaggio.html>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

23. ábra: Jean Fouquet önarcképe

Letöltés helye: <https://hu.m.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Fouc1.jpg>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

24. ábra: Albrecht Dürer önarcképe

Letöltés helye: <https://cultura.hu/kultura/albrecht-durer-muveszete/>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

25. ábra: Nicholas Hillard önarcképe

Letöltés helye: https://hu.wikipedia.org/wiki/Nicholas_Hilliard

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

26. ábra: Leonardo da Vinci Torinói önarcképe

Letöltés helye: <https://nlc.hu/szabadido/20141031/leonardo-da-vinci-onarckep/>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

27. ábra: Jan van Eyck: Arnolfini házaspár

Letöltés helye:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Arnolfini_h%C3%A1zasp%C3%A1r_\(festm%C3%A9ny\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Arnolfini_h%C3%A1zasp%C3%A1r_(festm%C3%A9ny))

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

28. ábra: Vincent Van Gogh önarcképe

Letöltés helye: <https://www.origo.hu/techbazis/20210804-szelfi-evolucio.html>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

29. ábra: Frida Kahlo önarcképe

Letöltés helye: <https://vgyke.com/fotok-festmenyek-rajzok/frida-kahlo-a-torott-oszlop/>

[Letöltés ideje: 2022.05.19]

Az óravázlatokhoz használt szemléltető

Óravázlat-Önarckép-Elmélet 3. osztály

Narkisszosz:

Letöltés helye: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Narkisszosz>

Letöltés idelye: 2023.05.05

Jean van Eyck Arnolfini házaspár:

Letöltés helye:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Arnolfini_h%C3%A1zasp%C3%A1r_\(festm%C3%A9ny\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Arnolfini_h%C3%A1zasp%C3%A1r_(festm%C3%A9ny))

Letöltés idelye: 2023.05.05

Velazquez: Az udvarhölgyek

Letöltés helye:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Szerkeszt%C5%91:Einstein2/Az_udvarh%C3%B6lgyek

Letöltés ideje: 2023.05.05

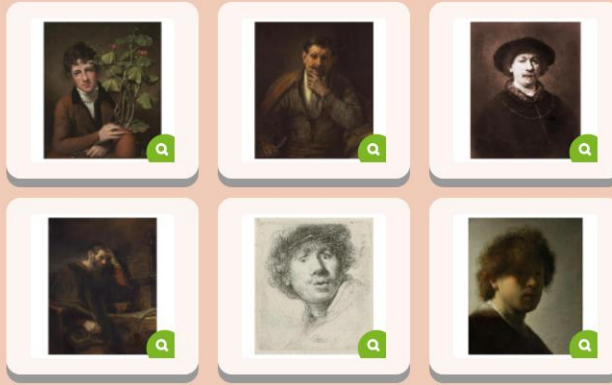
Rebranthoz köthető játékok:

Rakd sorba Rembrandt önarcképeit! Kezdd a legfiatalabbal!

-
-
-
-

Elérhető: https://www.nkp.hu/tankonyv/vizualis_kultura_7_sni/lecke_01_003

Az előző feladatok megoldása után már biztosan felismered Rembrandt önarcképeit. Ezeket a képeket mind ő készítette, de nem mindegyiket magáról. Jelöld be, melyik képek NEM Rembrandt önarcképei!

Elérhető: https://www.nkp.hu/tankonyv/vizualis_kultura_7_sni/lecke_01_003

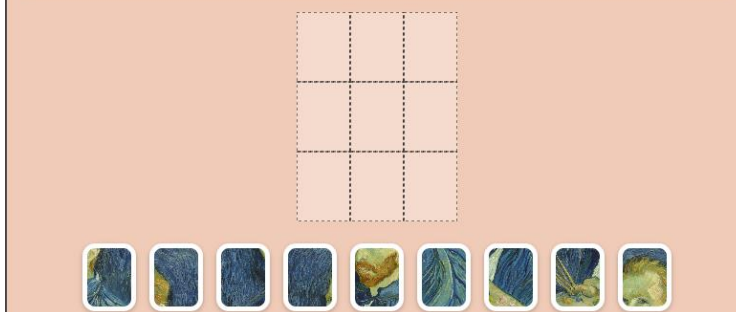
Arcképek:

A képeken híres portrékat és önarcképeket látsz. Töltsd ki a táblázatot a hiányzó adatokkal!

Kép				
Alkotó	Jan Vermeer	Leonardo da Vinci		Rembrandt van Rijn
Cím			Önarckép	

Elérhető: https://www.nkp.hu/tankonyv/vizualis_kultura_7_sni/lecke_01_003

Rakd ki Vincent van Gogh önarcképét!

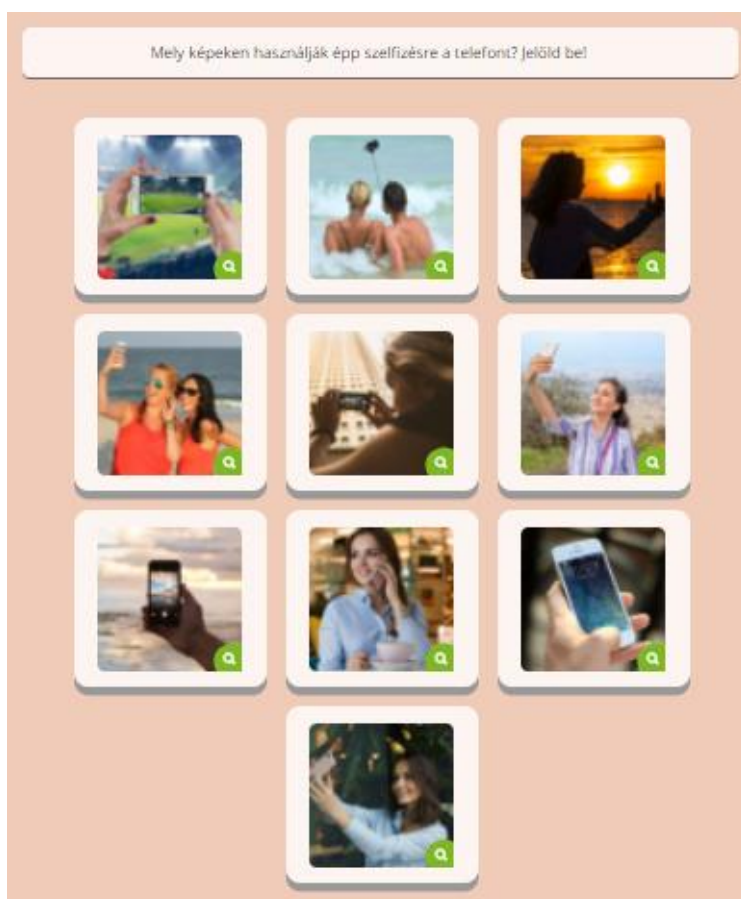

Elérhető: https://www.nkp.hu/tankonyv/vizualis_kultura_7_sni/lecke_01_003

Szelfihez kapcsolódó játékok:

Elérhető: https://www.nkp.hu/tankonyv/vizualis_kultura_7_sni/lecke_01_003

Elérhető: https://www.nkp.hu/tankonyv/vizualis_kultura_7_sni/lecke_01_003

Óravázlat-Önarckép-Gyakorlat

Saját gyermekkori, és jelenkori képem:

Hírességek gyermekkori, és jelenkor képei:

Befogadó nyilatkozat

Név: Toth Angéla Igazgató Nő számára,
Oktatási intézmény neve: Guti Gimnázium
Iskola Címe: Gut, 90230, Kis Munkács utca 61

Beleegyező nyilatkozat:

Szakdolgozatom részeként vizuális nevelési tevékenység levezetése az Önarckép és Portré témakörben, elemi osztályos gyerekek számára

Pocsai Gréta hívnak, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanítói szakos hallgatója vagyok, negyedik évfolyamon. Szakdolgozatom témája: Az emberábrázolás lehetőségei a művészetekben. A portré és önarckép műfajának elméleti és gyakorlati feldolgozása elemi osztályosok számára.

Ezzel nyilatkozattal szeretném a segítségüket, és beleegyezésüket kérni ahhoz, hogy az szakdolgozatom gyakorlati részét az önök intézményében is levezthessem. Iskolai környezetben, a tanár felügyeletével összesen 4 darab 45 perces órát (2 óra/ osztály) kereteim belül vizsgálnám alsó osztályokban a gyerekek viszonyát a portrékkal és önarcképekkel s ezeknek elkészítésével egy korosztályt érintő tematikus foglalkozás során. Röviden megismertetném őket az önarcképek és portrék fogalmával és különlegességeivel, s beépíteném egy játékos, interaktív gyakorlati órába.

Például: 3- osztály: Önarckép a művészetismeret során. Két órában ismertetném meg a gyereket az önarckép mivoltával, változásaival az évszázadok során, és különleges, ismert, és kevésbé ismert önarcképeket mutatnék be nekik, és játékos, interaktív feladatok végeznék az órákon. A második órában pedig gyakorlati foglalkozást végeznék, ahol a gyerekek feladata az lenne, hogy készítsék el a jelenlegi, és jövőbeli önarcképüket.

A foglalkozásokról fényképes dokumentációt, készítenék, a későbbi kiértékelés miatt. A dokumentáció anyagát teljes diszkrécióval kezelném. Munkámban nem jelenne meg a gyermekek neve. A felmerülő kérdéseiket a lenti elérhetőségeken tehetik fel.

Tisztelettel: Pocsai Gréta.

Mobil: +380991065147

E-mail: greta.pocsai16@gmail.com

Iskolaigazgató neve és aláírása

Toth Angéla

2023/Gut

Ім'я користувача:
Ілдіко Греба

Дата перевірки:
17.05.2023 14:56:11 CEST

Дата звіту:
17.05.2023 15:08:34 CEST

ID перевірки:
1015132445

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
100011752

Назва документа: Pocsai Gréta szakdolgozat

Кількість сторінок: 54 Кількість слів: 12751 Кількість символів: 92062 Розмір файлу: 2.81 MB ID файлу: 1014813725

7.18% Схожість

Найбільша схожість: 0.75% з Інтернет-джерелом (http://hu.wikipedia.org/wiki/Az_%C3%B3kori_g%C3%B6r%C3%B6g_m%..)

7.06% Джерела з Інтернету

242

Сторінка 56

0.12% Джерела з Бібліотеки

7

Сторінка 57

1% Цитат

Цитати

3

Сторінка 58

Не знайдено жодних посилань

0.24% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0.24% Вилучення з Інтернету

1

Сторінка 59

0.24% Вилученого тексту з Бібліотеки

1

Сторінка 59